

UNGES DELTAGELSE OG DEMOKRATISKE INVOLVERING I FORENINGSIDRÆTTEN

Rapport / Maj 2024

Maja Pilgaard, Maria E. N. Jensen,
Mette Eske, Troels Kollerup Jensen,
Cecilie Rohde Andersen

Idrættens
Analyseinstitut

UNGES DELTAGELSE OG DEMOKRATISKE INVOLVERING I FORENINGSIDRÆTTEN

Titel

Unge deltagelse og demokratiske involvering i foreningsidrætten

Forfattere

Maja Pilgaard, Maria Elisabeth Nissen Jensen, Mette Eske, Troels Kollerup Jensen, Cecilie Rohde Andersen

Rekvirent

Danmarks Idrætsforbund

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Henrik Sørensen/Getty Images

Udgave

1. udgave, Aarhus, maj 2024

ISBN

978-87-94468-20-6 (pdf)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Frederiksgade 78B, 2.

DK-8000 Aarhus C

T: +45 3266 1030

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Indledning.....	6
Læsevejledning.....	6
1. Viden om unges demokratiske deltagelse.....	8
Unge engagement i demokratiske sammenhænge.....	8
Tendenser på tværs af EU: Stort ungeengagement, men unge føler sig ikke hørt	9
Unge involvering i idrætsforeninger i Norge og Sverige	10
Opsummering på vidensafsæt	12
2. Screening af danske idrætsforeninger: En analyse af forholdet mellem børne- og ungedemedlemmer	13
Fordeling af børne- og ungdomsmedlemmer.....	13
Foreninger med flest ungedemedlemmer.....	18
Opsummering på screening af foreninger.....	20
3. Yderligere indsigt i foreninger	22
Tendenser på tværs af foreninger.....	23
Hvorfor har nogle foreninger flere unge end børn?	25
Hvorfor er nogle foreninger gode til både børn og unge?	26
Hvorfor har nogle foreninger mange børn men få unge?	27
Hvorfor har nogle foreninger fået flere unge siden 2014?	28
Opsummering.....	30
4. Unge perspektiver på deltagelse og involvering i danske idrætsforeninger.....	31
Socialisering til foreningsdeltagelse	31
Motivation for unges involvering i foreningsdemokratiet	36
Barrierer for involvering i foreningernes demokratiske virke	40
Fremtidens forening – ‘unge bud’	45
Afrunding	52
Litteratur	54
Bilag 1: Spørgsmål til foreninger.....	56

Indledning

Danmarks Idrætsforbund (DIF) er optaget af, hvordan idrætsforeninger i fremtiden kan bevare eller ligefrem styrke sin relevans for unge mennesker. Både i forhold til deltagelse i idrætsaktiviteter og i forhold til unges involvering i foreningernes demokratiske virke.

Folkeoplysningslovens kapitel 5, §14 understreger netop, at formålet med det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde er at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab. Det gøres gennem to elementer, dels aktiviteten, dels de forpligtende fællesskaber. Dermed sigter loven mod at styrke medlemmernes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og engagere sig i samfundslivet generelt¹.

DIF har, som led i arbejdet med at styrke foreningsidrættens relevans for unge, bedt Idrættens Analyseinstitut om at gennemføre en undersøgelse af, hvad der kan motivere unge til at påtage sig en mere aktiv rolle i de demokratiske processer i danske idrætsforeninger. DIF har en forventning om, at involvering af de unge i foreningernes demokratiske virke generelt kan være med til at øge unges deltagelse i foreningsidrætten. Undersøgelsen er gennemført fra november 2023 til marts 2024.

Undersøgelsen er todelt og består dels af en screening og karakteristik af nuværende foreninger under DIF med børne- og ungemedlemmer med blik for, hvilke typer af foreninger der i særlig grad formår at tiltrække og fastholde mange unge. Anden del består af en kvalitativ undersøgelse af unges vej til at involvere sig i foreningsidrætten, deres motivation for at fortsætte, samt oplevede barrierer for aktiv deltagelse i foreningernes demokratiske virke.

Idan vil gerne takke DIF for muligheden for at gennemføre denne undersøgelse og for god og konstruktiv dialog og sparring undervejs.

Dertil skal lyde en stor tak til de 106 foreninger, som har taget sig tid til at besvare en række spørgsmål tilsendt på mail om foreningernes arbejde med unge i foreningerne.

Endelig også stor, varm tak til de 58 velreflekterede og søde unge mennesker, som har stillet op til interview og har delt deres tanker og erfaringer med foreningsidræt. De unge har bidraget med mange flere interessante perspektiver og historier, end denne rapport har kunnet få med, men vi har forsøgt at fremhæve de mest centrale perspektiver i relation til undersøgelsens hovedformål.

Læsevejledning

Rapporten består af fire kapitler, hvoraf det første er en kort opsummering af centrale pointer fra et udpluk af litteratur med fokus på unges demokratiske involvering i almindelighed og i foreningsidrætten i Norge og Sverige i særdeleshed. Kapitlet opsummerer centrale

¹ Folkeoplysningsloven med kommentarer, 4. udg. 1. oplag (2012), Kommuneforlaget A/S, s. 27. København

barrierer og opmærksomhedspunkter vedrørende unges muligheder og interesse for at involvere sig i demokratiske sammenhænge og i foreningsidræt mere specifikt og har en afsluttende skematisk opsummering af pointer.

Kapitel 2 screener samtlige foreninger under DIF med børne- og ungedømmedlemmer med blik for forholdet mellem antallet af børn (0-12 år) og unge (13-18 år). Derved identificerer kapitlet foreninger, som i særlig grad formår at have antalsmæssigt mange unge samt forholdsmæssigt mange unge relativt til børn. Kapitlet inddeler foreningerne i fire parametre alt efter medlemstal: parameter 1 (foreninger, der har flere unge end børn), parameter 2 (foreninger med lige mange børn og unge), parameter 3 (foreninger med færre unge end børn) og parameter 4 (foreninger med vækst i unge medlemmer de sidste ti år). Kapitlet viser især, at aktiviteten er meget afgørende for foreningernes tendens til at have mange unge, og derfor er fokus i afrapporteringen på selve de aktiviteter, som foreningerne udbyder.

Kapitel 3 består af en uddybende karakteristik af 106 udvalgte foreninger på baggrund af screeningen i kapitel 2 og de fire parametre som beskrevet ovenfor. Her er fokus på, i hvilket omfang foreningerne arbejder strategisk med involvering af unge. Kapitlet viser, at mange foreninger benytter unge som trænere/hjælpetrænere, men at få inddrager unge i beslutninger, udvalg eller bestyrelser. Kapitlet afrundes med en opsummering af særlige kendetegn ved foreninger under de fire parametre og en svag antydning af, at især foreninger med vækst i antal unge over tid arbejder intentionelt med involvering af og lydhørhed over for unges ønsker og behov.

Kapitel 4 afrapporterer de unges perspektiv gennem et kvalitativt studie blandt i alt 58 unge informanter med blik for deres tanker og perspektiver på at involvere sig i idrætsforeninger, samt deres syn på fremtidens forening. Kapitlet har en række opsummerende bokse undervejs, som samler op på centrale pointer vedrørende socialisering gennem familie og forening, barrierer for unges muligheder og interesse for at involvere sig i foreningerne, og hvad der i særlig grad virker motiverende for unges engagement. Kapitlet slutter af med et afsnit om de unges syn på fremtidens forening.

Rapporten har til sidst en afrunding, som lidt mere perspektiverende samler op på centrale fund i undersøgelsen og stiller nogle spørgsmål ved foreningernes interesse i og muligheder for at involvere unge mere i foreningernes demokratiske virke i fremtiden.

1. Viden om unges demokratiske deltagelse

Som afsæt for denne undersøgelses fokus på unges deltagelse og demokratiske involvering i foreningsidræt, kaster dette første kapitel lys over dels unges engagement i demokratiske sammenhænge bredt set, dels unges involvering i foreningsdemokratiet i Norge og Sverige.

Unge engagement i demokratiske sammenhænge

Unge demokratiske deltagelse i Danmark er blevet undersøgt af flere forskellige organisationer og forskningsinstitutioner. Her følger et kort resumé fra et udpluk af undersøgelser.

Den demokratiske selvtillidssko trykker

Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) udgav i 2023 Demokratianalysen, som undersøger unges demokratiske tillid, deltagelse og selvtillid. Analysen viser, at unge oplever en række barrierer for demokratiske deltagelse. Særligt tid og overskud er en mangelvare, specielt for unge på ungdomsuddannelser. Desuden peger undersøgelsen på, at mange unge føler, at de ikke ved nok til at kunne deltage aktivt i demokratiske fællesskaber, og hele 53 pct. af de unge viser tegn på 'lav demokratisk selvtillid'. Dvs. de unge ikke føler, at de har noget at bidrage med, når der tales politisk blandt venner og familie, at de ikke føler, de har holdninger, der er værd at lytte til, og samtidig har de unge svært ved at forstå politiske sager og spørgsmål.

Unge demokratiske selvtillid ligger i øvrigt lavere end blandt voksne (26 år+), hvor 46 pct. angiver lav demokratisk selvtillid. Det er dog i sig selv tankevækkende, at næsten hver anden dansker er usikker på deres eget bidrag i demokratiske sammenhænge. De tre centrale barrierer – tid, overskud og selvtillid – bekræftes i Frivillighedsundersøgelsen, som VIVE udgav i 2020.

Pseudoinvolvering af unge?

Danmarks Evalueringsinstituts analyse 'Demokratisk selvtillid hos elever i gymnasiet' fra 2022 bidrager yderligere med viden om, at unge ikke føler, at de reelt kan gøre en forskel, og at de samtidig blot bliver hørt for at blive hørt uden reelt at have indflydelse. Omvendt viser undersøgelsen også, at danske unge i dag har en meget høj demokratisk dannelse – faktisk en af verdens højeste, når det kommer til at respektere myndighederne, forstå samfundsforhold og viden om demokratiske principper. Dog foregår den demokratiske deltagelse og aktive debat ofte indenfor hjemmets fire vægge, og udfordringen ligger i at få unge til at deltage mere aktivt udenfor hjemmets rammer.

Medlemskab af frivillige foreninger kan fremme demokratisk selvtillid

Men til trods for de mange barrierer, som holder unge fra aktiv demokratisk deltagelse, og som påvirker deres demokratiske selvtillid, så viser undersøgelserne også positive pointer og potentialer for unges deltagelse i fremtiden. I DUF's Demokratianalyse peger næsten 50 pct. af dem, som allerede deltager i politiske aktiviteter, på, at de føler et samfundsansvar for at deltage. Samtidig peger 45 pct. på, at det er nødvendigt at deltage i politiske

aktiviteter for at have indflydelse på samfundsbeslutninger, mens 29 pct. oplever, at deres deltagelse er med til at gøre en forskel.

Desuden viser Demokratianalysen, at der er en positiv sammenhæng mellem unge, som er medlem af en frivillig forening og demokratisk selvtillid. Unge, som er medlem af foreninger, har generelt højere demokratisk selvtillid (54 pct.) end unge, som ikke er medlem af en frivillig forening (43 pct.). Denne tendens kan observeres på tværs af politiske aktiviteter. Med andre ord er der et stort potentiale for at inddrage og engagere unge i forhold til demokratisk deltagelse, og det gør sig endnu mere gældende i kombination med foreningslivet.

Tendenser på tværs af EU: Stort ungeengagement, men unge føler sig ikke hørt

Tendenserne beskrevet herover er ikke blot enestående for danske unge. Flere undersøgelser, som kigger på demokratisk deltagelse og selvtillid på tværs af europæiske lande, peger på netop de samme tendenser: At unge på tværs af en række europæiske lande generelt ikke føler sig repræsenteret eller hørt i demokratiet, til trods for at de er yderst engageret. (Deželan, 2023; Cammaerts et al., 2016). Studierne konkluderer, at unge bestemt ikke er uinteresserede i demokratiet, men at der eksisterer et mismatch mellem de unges forventninger og politiske aktørers evne til at involvere unge.

Behov for proaktiv involvering og indblik i de demokratiske processer

Tidligere forskning fra Center for Ungdomsforskning (CeFU) kommer med nogle bud på, hvordan unge kan rekrutteres og fastholdes i politiske aktiviteter. I undersøgelsen 'Unge Motivation for Politisk Deltagelse' fra 2014 (Sørensen & Hansen, 2014) peges der på, at unge i højere grad skal oplyses om de muligheder, der er i foreningslivet, så de kan føle sig trygge, når de deltager. Desuden peges der på, at aktivitet i forpligtende fællesskaber er med til at give glæde og skabe udvikling for unge samt mening og retning for tilværelsen. Dette understreger blot vigtigheden af at undersøge udfordringen med unges demokratiske deltagelse og eventuelle løsninger heraf – også set fra idrætsforeningernes perspektiv.

Inspiration fra FDF og KFUM Spejderne i 'demokratiske øvebaner'

Der kan hentes inspiration om rekrutterings- og fastholdelsesspørgsmålet fra forskellige frivillighedsområder. 'Lederuddannelse i Frivillige Foreninger' (Bilberg et al., 2023) undersøger, hvordan lederuddannelser er med til at styrke frivilligheden i de uniformerede korps i FDF og KFUM Spejderne. Særligt for disse organisationer er, at de lægger stor vægt på at 'klæde de unge på' til at varetage de frivillige opgaver. I sammenhæng med forskningen fra CeFU, som nævnt herover, så ligger der en værdi i at klæde de unge på, så de i højere grad føler sig trygge og har 'øvet sig', når de deltager og varetager frivillige opgaver i foreninger. Desuden er den såkaldte 'prikkekultur' en central del af at blive og være frivillig i organisationerne, eftersom ledere prikker unge på skulderen, hvis de ser, at den unge har evner og et potentiale til at blive frivillig (Bilberg et al., 2023; Sørensen & Hansen, 2014).

Potentialet for demokratisk reproduktion i foreningslivet er stort

Vidensafsættet omkring unges demokratiske adfærd belyser de udfordringer, som lige nu er centrale på området. Både for danske og europæiske unge er der flere barrierer for de unges deltagelse i demokratiske fællesskaber. Særligt tid, overskud, begrænset indflydelse og medbestemmelse er centrale barrierer. Dog er der også lyspunkter, eftersom der er bred demokratisk dannelse hos unge, særligt de danske unge, og der øjnes således et potentiale for at styrke den demokratiske deltagelse. Som nævnt i Demokratianalysen er foreninger med til at skabe højnet demokratisk selvtillid hos unge, og derfor er en undersøgelse af, hvordan idrætsforeninger kan udnytte deres potentiale i endnu større grad, yderst relevant.

Unge involvering i idrætsforeninger i Norge og Sverige

Mens forrige afsnit kastede et bredt blik på unges demokratiske involvering, ser dette afsnit nærmere på unges involvering i idrætsforeninger med afsæt i udvalgte undersøgelser fra Norge og Sverige. I flere tilfælde minder tendenserne meget om indsigten fra danske studier.

Det organisatoriske setup vanskeliggør unges involvering i foreningsidræt

Litteratur fra både Sverige og Norge påpeger uhensigtsmæssigheder i det organisatoriske setup, som gør det vanskeligt for unge at opnå reel indflydelse.

Et svensk studie baseret på svar fra 426 unge i alderen 15-17 år (Redelius & Eliasson, 2022) finder, at unge generelt oplever meget lidt medbestemmelse i idrættens udformning. Ofte er det alene træneren, som bestemmer, hvordan træningen skal foregå, og ungeinvolvering ser ikke ud til at være et prioriteret område for mange af de idrætsforeninger, som de unge i undersøgelsen repræsenterer. Interessant nok er det typisk de dygtigste udøvere, som i størst omfang oplever at have indflydelse, og et centralt spørgsmål er her, om foreningerne misser det demokratiske potentiale, der ligger i også at fokusere på inddragelse af de udøvere, som primært kommer for den sociale deltagelse.

I Norge har man igennem projektet 'Ungdomsløftet' fra 2012 til 2022 forsøgt at øge involveringen af unge i norsk idræt. Evalueringsrapporter påpeger, at der i selve strukturen for ungeinvolvering opstår vanskeligheder med at opnå reel indflydelse (Strittmatter, 2020; Strittmatter et al., 2024). Unge opnår typisk indflydelse gennem særlige ungdomsudvalg, som organisatorisk er adskilt fra centrale beslutninger i de reelle bestyrelser. Derfor anbefaler Strittmatter deciderede kvoter i bestyrelserne i norske idrætsforeninger med minimum to medlemmer under 26 år.

Behov for trygge rammer og oplæring i det demokratiske arbejde

Litteraturen fra Norge og Sverige påpeger, at der i høj grad er brug for at arbejde med trykthed, hvis man vil sikre unges involvering i foreningsarbejdet. Når det lykkes svenske foreninger at fastholde unge medlemmer i alderen 18-25 år, skyldes det især, at foreningerne har fokus på de unges fællesskab og sikrer, at deres stemmer bliver hørt med fokus på støtte, lydhørhed og tryghed (Lindgren et al., 2016).

Omvendt oplever unge stor usikkerhed om roller og opgaver, hvis de ikke oplever voksenopfølgning og proaktiv involvering (Strittmatter, 2020). Derfor anbefaler Strittmatter bl.a. et fokus på øget tryk og kommunikation mellem yngre og ældre målgrupper i foreningerne, hvor unge proaktivt bliver inviteret til at afgive holdninger som led i beslutningsprocesserne. Det kan også være en fordel at tilbyde unge vejledning med andre (ældre) sparringspersoner, og generelt bør alle foreningsbestyrelser have en ungeansvarlig med fokus på at sikre unges medbestemmelse gennem trygge rammer.

Unge syn på fremtidens forening

Et svensk studie undersøger unges syn på fremtidens idrætsforening gennem fokusgruppinterviews med 105 unge mellem 16 og 19 år, der går på gymnasiet (Hedenborg & Larnaby, 2016). Studiet fokuserer ikke så meget på unges demokratiske involvering, men mere på centrale elementer, der er væsentlige for at sikre et attraktivt ungemiljø.

I undersøgelsen bliver fremtidens idrætsforening italesat som havende fokus på de unges omstændigheder i erkendelse af, at idrætten er i skarp konkurrence med mange andre aktiviteter som skole, venner og fritid. Mange unge stopper til foreningsidrætten, fordi de ikke føler sig gode nok til at fortsætte i idrætten, at vennerne stopper, og at det dermed ikke er sjovt at dyrke længere. Det er samtidig blevet kedeligt på grund af ensartet træning.

I stedet for foreningsidrætten, vælger mange unge fitness, hvor de kan bestemme over egen tid i tråd med tendenserne blandt danske unge (Rask et al., 2020). Paradoksalt nok nævner unge her friheden som et problem, da de mangler de faste rammer til at sikre regelmæssig og ordentlig træning.

Undersøgelsen konkluderer, at unge efterspørger 'prøveaktiviteter' i samarbejde mellem skoler og foreninger for at få flere unge ind i foreningsidrætten. Idrætten skal samtidig være mere fleksibel angående træningstider, krav på fremmøde, og muligheden for at prøve forskellige idrætter i løbet af teenageårene. Mange unge føler, at de ikke kan starte til en ny idræt i deres alder, og at de kun kan fortsætte med deres nuværende idræt, hvis de vælger at satse og gå elitevejen.

Et norsk studie læner sig op ad de svenske konklusioner (Persson et al., 2020). Unge droppe idrætten, når de oplever, at træningsmiljøet i foreningen bliver for konkurrencepræget, og der bliver efterspurgt flere muligheder for deltagelse på fleksible vilkår, særligt blandt pigerne. Rapporten foreslår derfor mere fleksibilitet i idrætsforeningerne for at tilgodesee de unges hverdag. 'Ungdomsløftet' samler en lang række cases med bud på, hvordan man sikrer idrætsmiljøer på unges præmisser med medbestemmelse og deltagelse på fleksible vilkår. Fællesskab, trivsel, god kommunikation mellem voksne og unge, dygtige, inkluderende trænere og nedtoning af det at vinde, samt proaktiv rekruttering og udvikling af kompetencer blandt unge trænere og ledere går igen på tværs af casene.

Opsummering på vidensafsæt

Centrale pointer om unges demokratiske involvering generelt	Centrale pointer om unges demokratiske involvering i foreningsidræt
Unge demokratiske selvtillid er under pres – mange føler ikke, de har noget værdifuldt at bidrage med (i den politiske debat).	Det nuværende organisatoriske setup i mange idrætsforeninger hæmmer unges involvering (Træner, der bestemmer, udøvere, der gør, som træneren siger). Dertil bør man være opmærksom på, om man mister et potentiale for unges involvering, da det nuværende organisatoriske setup primært sikrer involvering af de dygtigste atleter (involvering vedr. talentudvikling og elite, mens unge med sociale motiver for deltagelse ikke bliver involveret).
Pas på med 'pseudoinvolvering' – inddragelse uden indflydelse. Det kan give unge negative oplevelser med demokratisk engagement.	Særlige ungeudvalg adskilt fra bestyrelse og reel indflydelse er problematisk (kan medføre pseudoinvolvering). Derfor anbefaler norsk studie minimum to unge i bestyrelser.
Foreningsdeltagelse kan i sig selv fremme det demokratiske engagement (foreningsaktive har højere demokratisk selvtillid end andre unge).	Behov for oplæring (socialisering) i foreningsarbejdet. De unge har behov for tryghed og rolig indføring i, hvad det vil sige at tage en opgave på sig.
Involvering af unge kræver en 'villet/proaktiv indsats' fra voksne.	Fremtidens forening er rummelig, fleksibel, giver rum for at prøve aktiviteter, fokus på deltagelse frem for 'at vinde'. Fleksibiliteten bør dog ikke helt være på bekostning af faste rammer, da unge oplever den frihed, der følger med f.eks. et kommercielt fitnessmedlemskab, som en udfordring for overhovedet at få trænet og for at sikre ordentlig/korrekt træning.

2. Screening af danske idrætsforeninger: En analyse af forholdet mellem børne- og unged medlemmer

Dette kapitel kortlægger medlemstal i foreninger under DIF for henholdsvis børn (0-12 år) og unge (13-18 år). I analysen er fokus på forholdet mellem børne- og unged medlemmer på foreningsniveau i et forsøg på at undersøge, hvorvidt der er særlige karakteristika ved foreninger, der har mange unged medlemmer.

Kortlægningen skal blandt andet bruges som afsæt for at identificere særlige foreninger, som kan være interessante at arbejde videre med i forsøg på at øge unges deltagelse.

Metode

Kortlægningen rangerer foreningerne ved hjælp af en ratio, der angiver forholdet mellem antallet af unged medlemmer (13-18 år) og antallet af børnemedlemmer (0-12 år) i året 2022:

- En ratio over 1 indikerer flere unge end børn (parameter 1 i analysen)
- En ratio på 1 (eller tæt på 1) betyder lige mange børn og unge (parameter 2)
- En ratio tæt på 0 betyder færre unge end børn (parameter 3)
- Endelig identificerer kortlægningen foreninger, som er lykkedes med at rekruttere flere unged medlemmer (13-18 år) over tid (2014-2022) (parameter 4).

Datagrundlag

Analyserne er baseret på en screening af 6.576 medlemsforeninger under DIF, som i 2022 havde medlemmer i børne- (0-12 år) og/eller ungemålgruppen (13-18 år). Medlemstallene er indsamlet fra Centralt ForeningsRegister (CFR), der baserer sig på foreningers indrapportering.

Mange af idrætsforeningerne udbyder flere idrætsgrene (flerstrengede foreninger), hvorfor analysen fokuserer på medlemstal på aktivitetsniveau². Det endelige antal foreninger er således 9.696³.

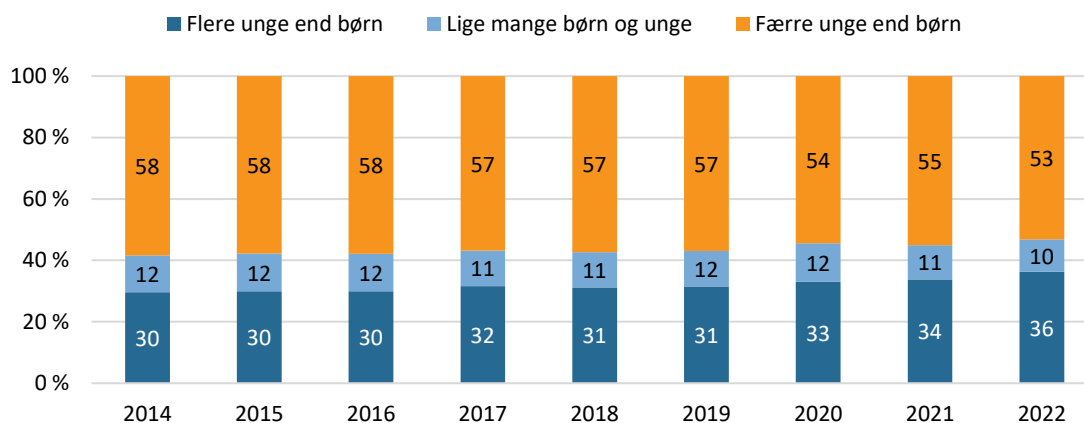
Fordeling af børne- og ungdomsmedlemmer

Idrætsforeninger under DIF har samlet set langt flere børnemedlemmer i alderen 0-12 år (over 600.000 medlemmer) end unged medlemmer i alderen 13-19 år (knap 270.000 medlemmer). Over halvdelen af foreningerne har således flere børn end unge, men for 36 pct. af

³ I udgangspunktet bestod datasættet af 10.652 foreninger inden for kulturområdet 'idrætsforeninger', der alle havde minimum ét børne- eller unged medlem i 2022. Deraf fravælges 178 foreninger, der pr. definition kun henvender sig til specifikke aldersgrupper: 'Børneidræt' (n=89), 'Erhvervsskole' (n=34), 'Familieidræt - tværidrætslig' (n=44), 'Fri-, Efter- og Højskoler' (n=2), 'Idræt for Seniorer' (n=6) og 'Arbejdspladsen' (n=3). Derudover ekskluderes 778 foreninger på baggrund af to grænsetilfælde: 1) Hvis foreningen har 0 børnemedlemmer og 1 unged medlem, da ratioen er udefineret. 2) Hvis foreningen har 1 børnemedlem og 0 unged medlemmer, da ratioen altid vil have værdien 0. Derfor bygger screeningen på 9.696 foreninger (parameter 1, 2 og 3). På baggrund af tilsvarende overvejelser bygger parameter 4 (udvikling over tid) på i alt 9.280 foreninger.

foreningerne gælder det faktisk, at de har flere unge- end børnemedlemmer, og andelen er steget det seneste årti (se figur 1)⁴.

Figur 1: Fordeling af børne- og ungedlemmer i foreninger under DIF på tværs af årstal (pct.)

Tabellen viser andelen af foreninger, der henholdsvis 1) har flere unge end børn: Ratio \geq 1,2), 2) har lige mange unge og børn: $0,8 \leq$ Ratio $<$ 1,2), og 3) har færre unge end børn: Ratio $<$ 0,8). Fordelingen præsenteres for perioden 2014-2022 (2014: n=7.407, 2015: n=7.530, 2016: n=7.792, 2017: n=8.011, 2018: n=8.180, 2019: n=8.482, 2020: n=8.663, 2021: n=9.002, 2022: n=9.696).

Samlet set har 49 pct. af foreningerne oplevet medlemsfremgang af 13-18-årige de seneste ti år, mens 36 pct. har oplevet tilbagegang⁵ (ikke vist i figur).

Foreninger med flere unge end børn

Foreninger med flere unge end børn (parameter 1) karakteriseres bedst ud fra aktivitets-type. Der er således meget tydelige forskelle i fordelingen af børn og unge på tværs af aktiviteter, som vist i figur 2 herunder. I toppen af listen vises aktiviteter med foreninger, som i størst omfang har flere unge end børn, og her finder man ikke overraskende aktiviteter, som kun er egnede til eller tilgængelige for unge over 12 år. Det gælder f.eks. aktiviteter som hanggliding/paragliding, faldskærmsudspring, svæveflyvning og automobilspport.

Dertil er foreninger inden for aktiviteter som styrkeløft, vægtløftning, fitness og boksning endnu primært udbredt til unge fra 13 år, selvom man efterhånden finder flere og flere fitnesscentre, som tilbyder fitnessstræning helt ned til 9-års alderen.

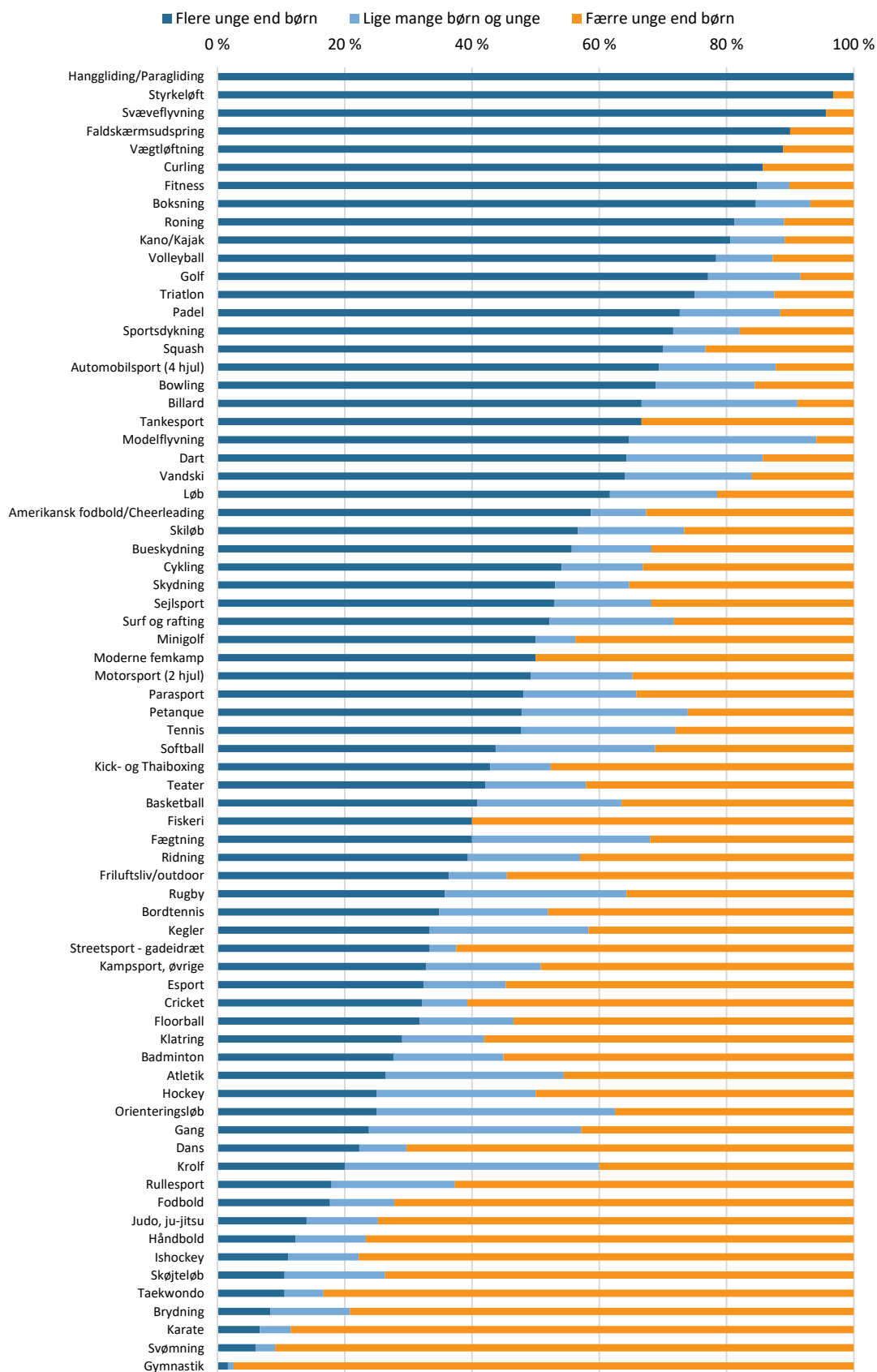
Man ser yderligere en række foreninger med aktiviteter, som er relativt svært tilgængelige, muligvis fordi de kræver særlige faciliteter eller udstyr, som f.eks. curling, golf, roning, kano og kajak, sportsdykning og vandski.

Blandt mere 'almindelige', men dog ret teknisk krævende boldspil, ligger volleyballforeninger relativt højt på listen sammen med padel- og squashforeninger.

⁴ Den gennemsnitlige ratio er sårbar overfor outliers, når det kommer til de overordnede tendenser (især i analysen på tværs af idrætsgrene er det udslagsgivende, da en enkelt forening kan tippe vægtskålen. Derfor bygger analysen på en skelnen mellem foreninger inden for hver af de tre grupper).

⁵ 49 pct. af foreningerne har en ratio \geq 1,2, mens 36 pct. har en ratio $<$ 0,8.

Figur 2: Fordeling af børne- og ungedemedlemmer i foreninger i forskellige aktiviteter (pct.)

Flere børn end unge

Af figur 2 fremgår desuden aktiviteter med foreninger, som omvendt har mange børne-medlemmer relativt til ungemedlemmer (parameter 3). Her præger de helt store specialforbund som gymnastik og svømning billedet, mens også en række foreninger med kampsportsaktiviteter som karate, brydning, taekwondo, judo, ju-jitsu og øvrige kampsportsaktiviteter typisk har flere børne- end ungemedlemmer. Boksning viser sig altså på det punkt at være væsentlig forskellig fra andre kampsportsgrene.

Store aktiviteter som fodbold og håndbold har overvejende foreninger med flere børn end unge, men det er interessant at bemærke, at der i både disse og alle øvrige aktiviteter findes foreninger, som har flere unge end børn, selv i gymnastik og svømning, som jo er de to aktiviteter, langt de fleste børn starter til i en tidlig alder.

Vækst i antal unge over tid

Foreninger, der vækster over tid (parameter 4), knytter sig også til specifikke aktiviteter (se figur 3). Inden for i alt otte aktiviteter (specialforbund) har en større andel foreninger oplevet vækst i antal unge end tilbagegang i perioden fra 2014-2022.

Især mindre, nicheprægede aktiviteter som skøjteløb, ishockey og basketball ligger helt i top, mens også aktiviteter som fiskeri, klatring og volleyball har flere foreninger med vækst end foreninger med tilbagegang i antallet af ungemedlemmer de seneste år.

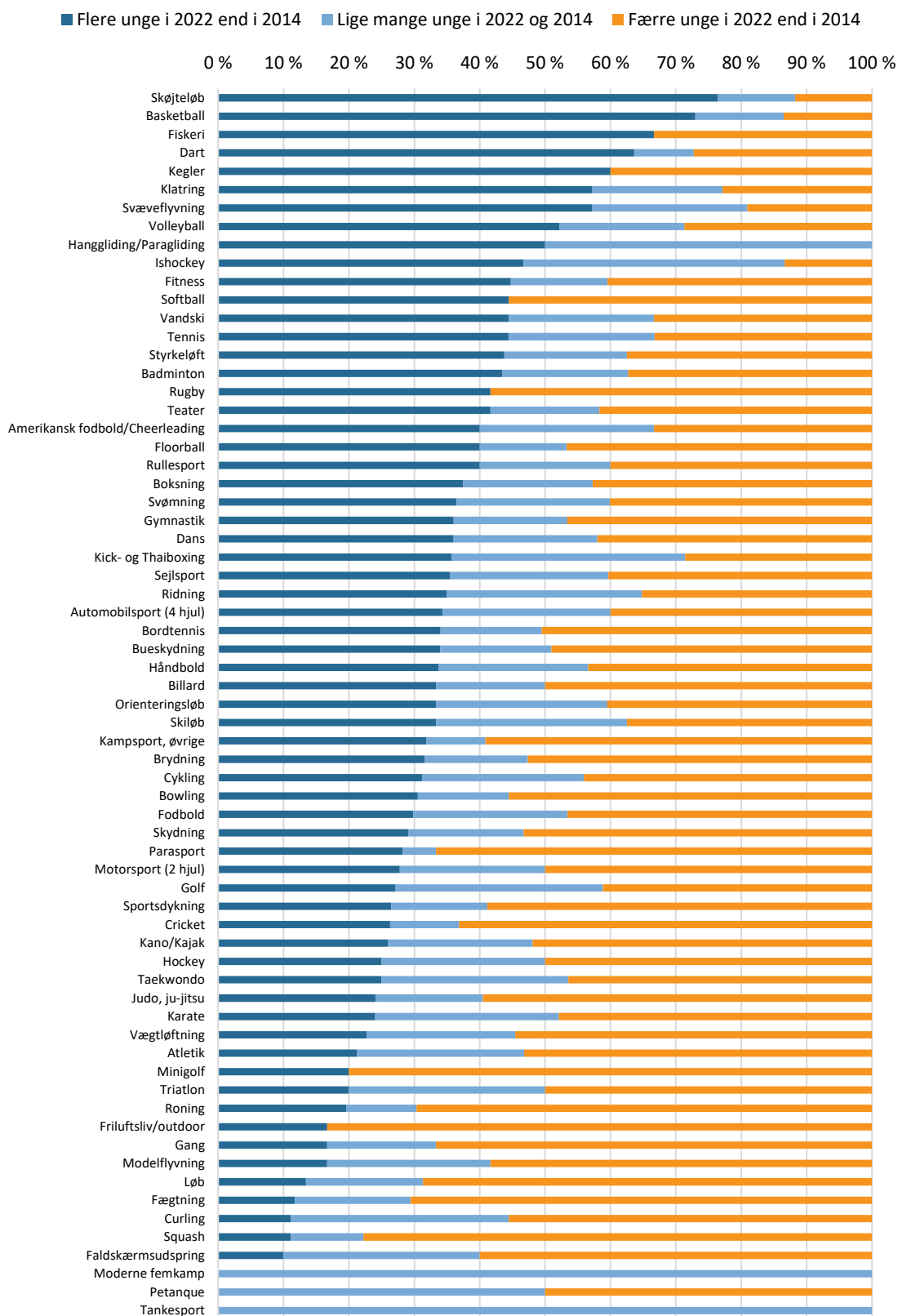
Væksten af ungemedlemmer i skøjteløbs- og ishockeyklubber er interessant, da disse aktiviteter samtidig har et flertal af foreninger med overvægt at børn (som figur 2 viste).

Figur 3 viser yderligere, at tre gange så mange aktiviteter oplever den omvendte tendens, altså et flertal af foreninger, der har tilbagegang i ungemedlemmer.

Dertil er det interessant, at der inden for næsten alle aktiviteter findes foreninger med fremgang i antal ungemedlemmer, selv i squash, hvor 78 pct. af alle foreninger har tilbagegang, og det samlede medlemstal er gået tilbage det seneste årti.

Figur 3 viser dog ikke noget om den samlede vækst i antal medlemmer, men ser blot på antallet af foreninger, der har oplevet fremgang eller tilbagegang.

Figur 3: Udvikling af ungedømmedlemmer i foreninger på tværs af aktiviteter fra 2014-2022 (pct.)

Foreninger med flest ungedlemmer

Ud fra de tilgængelige data, som har været mulige at inkludere i denne analyse, ser man overordnet, at forholdet mellem børn og unge i foreningerne under DIF er bestemt af aktiviteten. Gymnastik, svømning og karate ser ud til at være deciderede 'børneidrætter', hvor godt ni ud af ti foreninger har en overvægt af børnedlemmer under 13 år.

Dog har analysen ikke blik for det absolutte antal af medlemmer, og der er f.eks. langt flere unge medlemmer i DIF-foreninger inden for gymnastik og svømning, end der er i hanggliding/paragliding, selvom den aktivitet står øverst på listen med hensyn overvægt af foreninger, som har flere unge end børn.

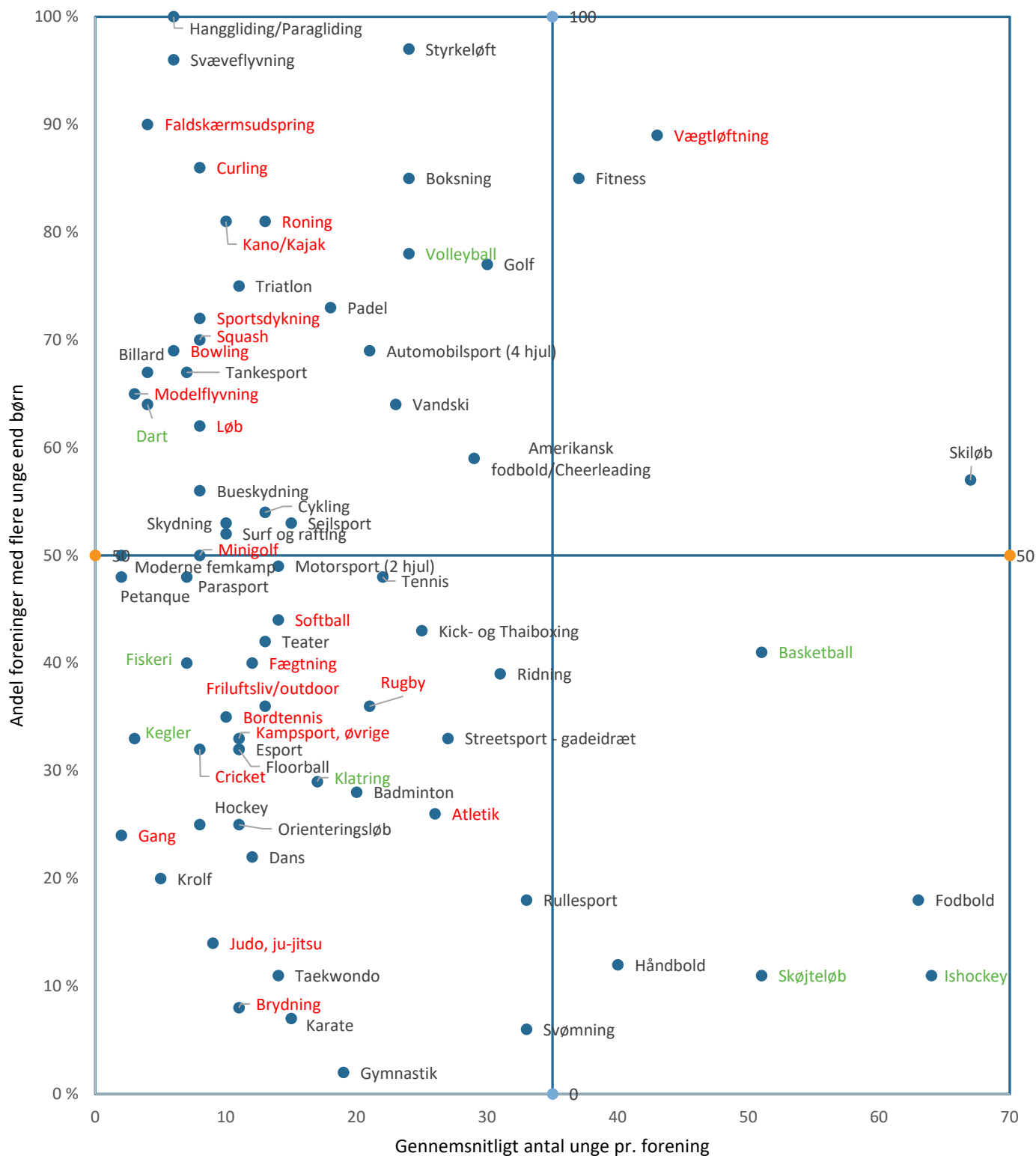
Figur 4 herunder viser en placering af de forskellige aktiviteter med blik for både det gennemsnitlige antal ungedlemmer i foreningerne (x-aksen) og andelen af foreninger, med overvægt af unge medlemmer (y-aksen). Her ser man, at især fitness og vægtløftningsforeninger scorer højt på begge parametre (sammen med skiløb) (i øverste højre hjørne), mens foreninger under aktiviteter som fodbold, ishockey, skøjteløb, håndbold og basketball antalmæssigt gennemsnitligt har mange unge medlemmer pr. forening samtidig med, at de relativt set har endnu flere børn (nederste højre hjørne) end unge.

I nederste venstre hjørne fremgår foreninger med få unge og typisk mange, eller i hvert fald flere børn end unge. Her fremgår især gymnastikforeninger og foreninger med forskellige kampsportsaktiviteter samt dans, badminton, atletik og foreninger indenfor en lang række andre aktiviteter.

Øverste venstre hjørne karakteriserer foreninger med gennemsnitligt få unge og samtidig endnu færre børn. Det afspejler altså de helt små niches som f.eks. faldskærmsudspring, billard og modelflyvning.

De grønne aktiviteter markerer en overvægt af foreninger, som har oplevet fremgang i antal ungedlemmer over tid jf. figur 3, mens de røde markeringer omvendt viser aktiviteter, hvor over halvdelen af foreningerne har mistet medlemmer.

Figur 4: Fordeling af aktiviteter baseret på gennemsnitligt antal unge pr. forening (x-akse) og andel foreninger med flere unge end børn (y-akse)

Figuren viser det gennemsnitlige antal unge pr forening inden for specifikke aktiviteter (specialforbund) på x-aksen og andelen af foreninger inden for samme aktivitet, som har flere unge end børn på y-aksen. Aktiviteter markeret med rød har et flertal af foreninger, der har fået færre unge medlemmer siden 2014 mens aktiviteter markeret med grøn har et flertal af foreninger, der har fået flere unge medlemmer over tid.

Geografi har lille betydning for forholdet mellem børn og unge

Geografisk er der en meget svag, men dog signifikant sammenhæng mellem foreningernes placering i by-, mellem-, land- eller yderkommune og fordelingen af børne- og ungemedlemmer i foreningerne.

Andelen af foreninger, som har flere unge- end børnemedlemmer, er således større i bykommuner (37 pct.) end i yder- og landkommunerne, hvor hhv. 35 og 36 pct. af foreningerne har flest ungemedlemmer.

Kønsfordeling betyder lidt for forholdet mellem børn og unge

Ligesom med geografi, finder man en lille, men dog ikke ubetydelig, sammenhæng mellem kønsfordeling i foreningerne og tilbøjeligheden til at have flere unge- end børnemedlemmer. Det er især foreninger med en nogenlunde lige repræsentation af drenge og piger, eller foreninger med et flertal af drenge, som har flere unge- end børnemedlemmer⁶, hvilket hænger sammen med, at der sammenlagt i DIF er ca. 50.000 flere drengemedlemmer mellem 13-18 år end pigemedlemmer.

Opsummering på screening af foreninger

Centrale pointer om foreninger med børn og unge i Danmark	Der findes i alt 6.576 foreninger under DIF med børn og ungemedlemmer. Ser man på specifikke aktiviteter (i tilfælde hvor flerstrengede foreninger har flere afdelinger) er der i alt 9.696 foreningsafdelinger med børn og unge i Danmark. 36 pct. af de foreninger har flere unge end børnemedlemmer, og knap halvdelen (49 pct.) har oplevet medlemsfremgang i aldersgruppen 13-18 år det seneste årti.
Centrale pointer om foreninger under de fire parametre: Parameter 1 (flere unge end børn) Parameter 2 (lige mange børn og unge) Parameter 3 (færre unge end børn) Parameter 4 (vækst i antal unge 13-18 år over tid).	Aktivitet viser sig at være meget afgørende for foreningernes medlemstal og fordeling af børn og unge i foreningerne. Således finder man under parameter 1 især foreninger under små specialforbund som hanggliding/paragliding, faldskærmsudspring, svæveflyvning og automobilsport, samt indenfor styrkeløft, vægtløftning, fitness og boksning. Også volleyball, padel og squash ligger relativt højt på listen. Omvendt finder man under parameter 3 typisk foreninger indenfor specialforbund som gymnastik og svømning, mens også en række foreninger med kampsportsaktiviteter som karate, brydning, taekwondo, judo, ju-jitsu og til dels håndbold og fodbold typisk har flere børn end ungemedlemmer.

⁶ En simpel regressionsanalyse viser, at ratioen falder, når andelen af piger stiger (statistisk signifikant på 1 %). Det gør sig også gældende, når der kontrolleres for antallet af børne- og ungemedlemmer.

	Foreninger med vækst i antal unge over tid finder man især inden for aktiviteter som volleyball, basketball, skøjteløb, ishockey, klatring, kegler, fiskeri og dart.
Foreninger med flest ungedømlemmer	Ser man både på det gennemsnitlige antal ungedømlemmer pr. forening og tilbøjeligheden til at have flere unge end børnedømlemmer, fremstår foreninger indenfor vægtløftning, fitness og skiløb som meget særegne, da de udmærker sig på begge parametre.

3. Yderligere indsigt i foreninger

På baggrund af ovenstående screening er 292 foreninger blevet inviteret via mail til at svare på en række opfølgende spørgsmål om deres arbejde med unge medlemmer. Formålet har været at få et mere nuanceret indblik i foreningernes arbejde i forhold til at lykkes med ungdomsgruppen.

Metode

Udvælgelsen af foreninger til yderligere indsigt er gjort ud fra fire forskellige parametre for at sikre viden fra fire forskellige foreningstyper:

Parameter 1: Foreninger med relativt mange unge i forhold til antal børn

Parameter 2: Foreninger med lige mange børn og unge

Parameter 3: Foreninger med flere børn end unge

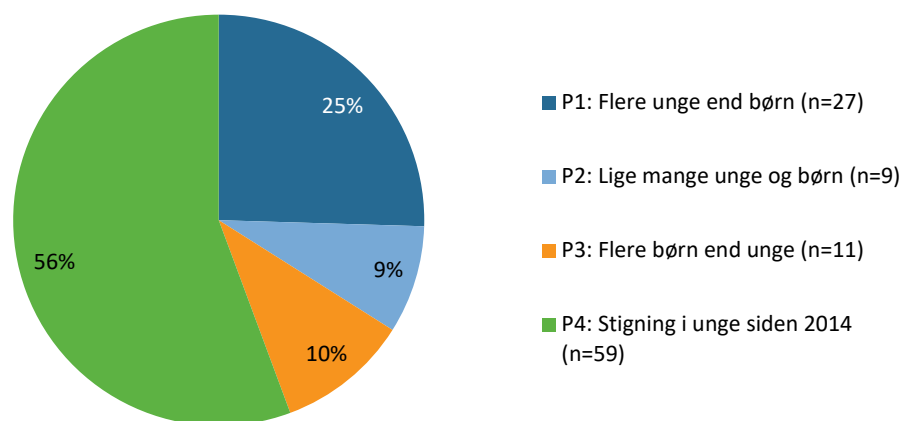
Parameter 4: Stor relativ stigning i antal medlemmer i aldersgruppen 13-18 år de seneste ti år.

Da aktivitet, som vist i ovenstående screening, spiller en meget central rolle for placering af foreninger i de fire parametre, blev foreninger til yderligere indsigt i første omgang valgt ud fra et kriterium om maksimalt to foreninger inden for den samme aktivitet. I praksis endte flere foreninger med samme aktivitet dog med at blive inviteret med i undersøgelsen, da der f.eks. i forhold til parameter 1 er meget få foreninger med andre aktiviteter end fitness, fodbold og basketball, som har mange unge relativt til børn.

Foreningerne inden for de fire parametre er blevet inviteret via e-mail til at besvare en række spørgsmål, som vist i bilag 1. En række af spørgsmålene er ens for alle fire parametre, mens der også er spørgsmål, som udelukkende er meningsfulde eller relevante til ét specifikt parameter. F.eks., om klubben udelukkende er målrettet børn i alderen 0-12 år ved parameter 3, hvor foreningerne har langt flere børn end unge.

Der var stor forskel på tilbøjeligheden til at svare på henvendelsen, hvor især foreninger med mange unge relativt til børn samt foreninger med stigning i antallet af unge over tid svarede retur (se figur 5). Der blev desuden inviteret flere foreninger under disse to parametre for at sikre svar fra foreninger med en vis grad af succes med unge.

Figur 5: Besvarelser fra udvalgte foreninger i de forskellige parametre (n=106)

Figuren viser fordelingen af foreninger, som har bidraget med yderligere indsigt, opdelt på parameter 1=flere unge end børn, parameter 2=lige mange børn og unge, parameter 3=færre unge end børn og parameter 4=flere unge over tid.

De i alt 106 besvarelser repræsenterer en bred vifte af større og mindre foreninger fra hele landet med forskellige aktiviteter.

Tendenser på tværs af foreninger

Det begrænsede antal besvarelser på tværs af foreninger egner sig ikke særligt godt til en kvantitativ fremstilling, men der er trods alt så mange besvarelser, at en samlet optælling giver et umiddelbart overblik over og indtryk af foreningernes arbejde på forskellige parametre.

På tværs af de 106 besvarelser finder man en gennemgående tendens til at gøre brug af unge trænere/hjælpetrænere mellem 13 og 18 år, men meget få foreninger involverer de unge i beslutninger eller i foreningens formelle demokratiske organisering (se figur 6).

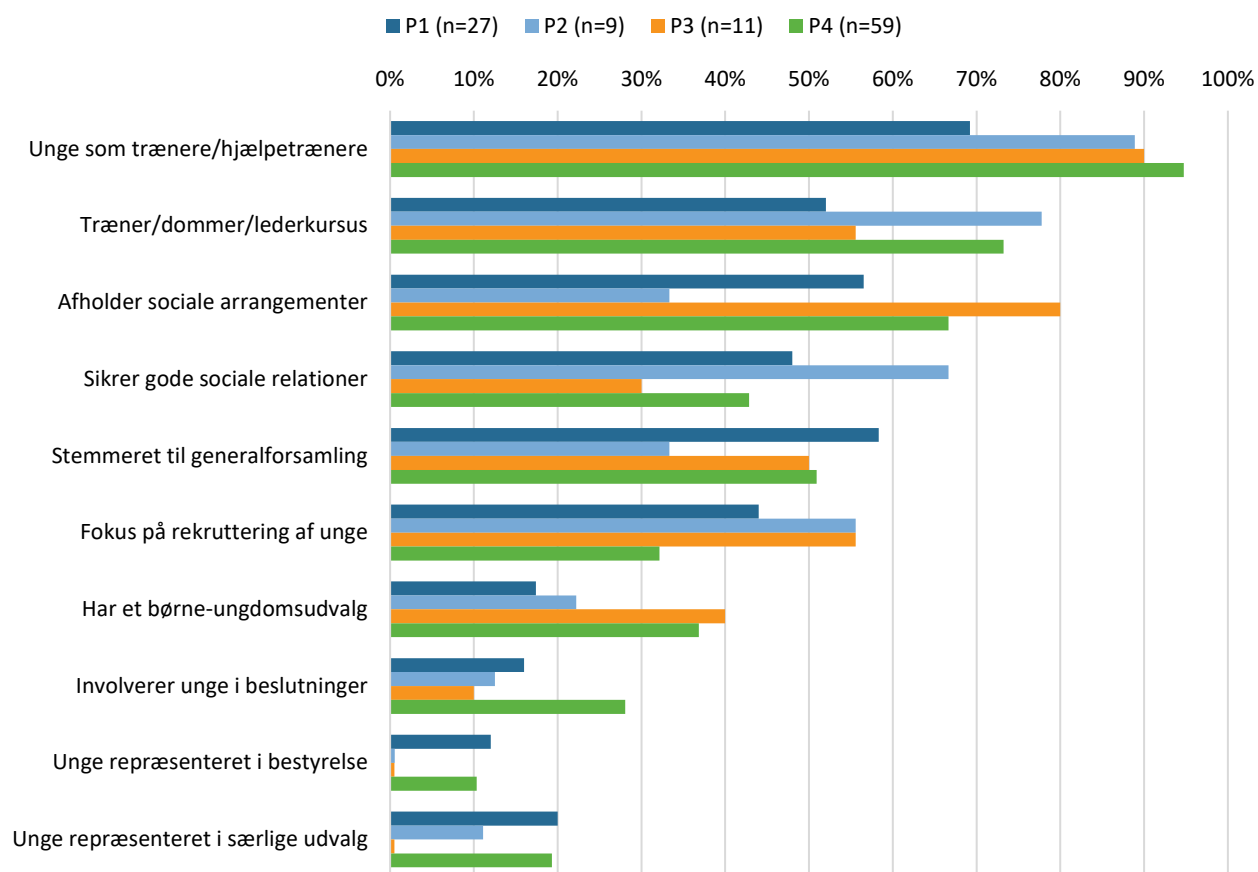
En del foreninger angiver dertil, at de også tilbyder deres unge at komme på træner/leder/dommerkursus, men det tyder ikke på, at foreninger med mange unge (P1) er mere tilbøjelige til at sende unge på kurser/uddannelser end foreninger med få unge (P3) – nærmere tværtimod.

Godt halvdelen af foreningerne med mange unge (P1) og 67 pct. af de foreninger, der har fået flere unge over tid (P4), angiver at fokusere på afholdelse af sociale arrangementer for de unge.

Dertil kan man ane en tendens til, at foreninger, der har lige mange børn og unge (P2) er dem, der i størst omfang fokuserer på gode sociale relationer. P2-foreningerne er dog kun repræsenteret ved svar fra ni foreninger, men det er interessant at overveje, om de foreninger faktisk formår at fastholde børnemedlemmerne, når de kommer i ungdomsårene, og at de sociale relationer spiller en rolle i den forbindelse?

Derudover er der meget få foreninger, som har unge repræsenteret i bestyrelser og særlige udvalg, men dem, som har, er kendetegnet ved enten at have flere unge end børnemedlemmer (P1) eller ved at have fået flere unge medlemmer over tid (P4).

Figur 6: Mange foreninger har unge (hjelpe)trænere, men få involverer unge i beslutninger (pct.)

Tabellen viser andelen af foreninger inden for hvert af de fire parametre, som svarer 'ja' til de forskellige udsagn på den lodrette x-akse, (n=106).

Dertil har ret få foreninger fokus på at involvere unge i beslutninger, og det er næsten udelukkende foreninger med flere unge over tid (P4), som har fokus herpå.

Under halvdelen af foreningerne giver unge stemmeret til generalforsamlingen, men her finder man også en del foreninger, som ikke ved, om de unge egentlig har stemmeret, eller om det udelukkende er forældrene, der kan stemme:

"Ved det ikke [om unge under 18 år har stemmeret til generalforsamlingen]. Der møder aldrig unge under 18 år op til generalforsamling, og vi har i mine 15 år som formand aldrig haft afstemninger under generalforsamling."

Repræsentant fra gymnastik- og fitnessforening, P3.

Flere foreninger påpeger i uddybende svar, at de unge ikke har lyst til at deltage i generalforsamlingen, eller at bestyrelsesarbejde ikke er 'noget for' unge mennesker, da der er tale om opgaver som for eksempel indhentning af straffeattester og regnskab:

"Nej. Bestyrelsesarbejdet er primært administrativt arbejde, der kræver, at man er myndig, og der skal træffes beslutninger af stor økonomisk karakter, da vi i vores forening er ansvarlige for en årsomsætning over 1 mio. kr. samt et trænerbudget over kr. 600.000,-"

Repræsentant fra badmintonforening, P4.

"Nej. Ellers tak!!! Som bestyrelsesmedlem er man ansvarlig for indhentning af børneattester og økonomi i forhold til både generalforsamling og myndigheder. Det bør en under 18 aldrig være ansvarlig for. I min optik."

Repræsentant fra volleyballforening, P1.

Omvendt reflekterer en foreningsrepræsentant over, at et systematisk fokus på inddragelse og en decideret ungeansvarlig kunne give god mening:

"Vi bruger meget forældrene til de unge i samarbejde om, hvordan vi kan sikre fastholdelse både på elite og breddeniveau. Men god ide med ungeansvarlig med i bestyrelsen mm. Det vil jeg da løfte i vores klub."

Repræsentant fra basketballforening, P2.

Den tværgående indsigt giver kun få systematiske indikationer af, at formelle tilgange til ungeinvolvering eller fokus på sociale elementer i sig selv fører til mange unge i foreningerne.

Tilbøjeligheden til i høj grad at benytte unge trænere/hjælpetrænere og samtidig i meget begrænset omfang involvere de unge i beslutninger, bestyrelser eller udvalg, fører til den nærliggende overvejelse, om unge primært bliver opfattet som et redskab til at holde foreningens mange børnehold kørende, snarere end det handler om at styrke de unges evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og engagere sig i samfundslivet jf. folkeoplysningens formål? Omvendt kan man argumentere for, at det at give unge en trænerrolle i sig selv kan være styrkende for den unges udvikling af lyst og ansvar til at engagere sig.

I det følgende præsenteres yderligere indsigt fra foreninger under de fire parametre.

Hvorfor har nogle foreninger flere unge end børn?

Indsigten fra foreninger med flere unge end børn (P1) viser, at disse foreninger ikke nødvendigvis har et særligt fokus på at rekruttere unge.

Som også beskrevet i kapitel 2, har aktiviteten en meget afgørende betydning for, hvor man finder mange unge i foreningerne. Foreninger med fitness oplever f.eks., at de unge *"kommer helt af sig selv, når de er gamle nok til at må træne i fitness"* (repræsentant fra fitnessforening, P1).

Samtidig er der foreninger, som samarbejder med andre foreninger, som primært har børn i alderen 0-12 år. Det gælder f.eks. håndbold- eller fodboldforeninger, som formentlig får tilgang af unge spillere fra omkringliggende foreninger uden selv at have en stor børneafdeling.

Dertil ligger nogle af foreningerne i nærheden af efterskoler, som også har betydning for, at nogle foreninger har langt flere unge medlemmer end børnemedlemmer.

Dog ser man også eksempler på foreninger, som 'bare' har været rigtig gode til at skabe et attraktivt ungemiljø. Her ser det ud til, at klubberne har et stort fokus på at rekruttere unge, det vil sige et 'intentionelt' arbejde med unge, men ikke nødvendigvis en decideret strategi.

Fokus er i disse foreninger også i høj grad på at skabe sociale relationer og arrangementer, men der er langt mellem foreninger, som har deciderede ungeansvarlige, eller som har fokus på inddragelse af unge. En forening udtrykker det sådan på spørgsmålet om, hvorvidt de har hold for begyndere/uøvede:

"Nej. Vi tror på, at fællesskab, det styrker og udvikler – det er vores kerneværdier. Derfor tror vi på kryds og tværs af både alder og køn, og specialiserer relativt sent."

Repræsentant fra roklub, P1.

I besvarelserne får man indtryk af, at de stærke ungeforeninger har meget fokus på at møde unge i øjenhøjde. Det vil sige, at foreningerne er opmærksomme på at sikre træning på fleksible vilkår eller arbejder med nogle lidt løsere deltagelsesmønstre, f.eks. gennem 'åbne træninger', hvor man kan vælge at deltage på forskellige dage på tværs af alder:

"Jeg tror generelt, at modellen med at komme, når du har lyst og tid, passer ind i målgruppen 13-18-årige (...) Kombinationen med, at de har mulighed for at komme om tirsdagen og derudover komme, når de har lyst, giver os en fordel ift. traditionelt tænkende idrætsgren. Ydermere står der heller ikke trænere og banker dem i hovedet, hvis de melder afbud. Faktisk behøver de ikke melde afbud, men de ender som regel med at gøre det alligevel."

Repræsentant fra wakeboardforening, P1.

Enkelte foreninger oplever også fordele ved at tilbyde alternative aktiviteter, der går ud over den traditionelle aktivitet i foreningen.

Hvorfor er nogle foreninger gode til både børn og unge?

Foreninger med lige mange børn og unge er kendetegnet ved at have stort fokus på både rekruttering af børn i 0-12-års alderen og unge i 13-18-års alderen. Disse foreninger arbejder således meget bevidst og intentionelt med begge målgrupper, men meget få har en decideret strategi for ungearbejdet eller en udpeget ungeansvarlig. En klatreforening fortæller her om deres fokus:

”Vi har bl.a. ekstratræning for teenagegruppen (14-18år) med ung-voksne profiler som trænere. Derudover er vores årgangshold for alle på årgangen uanset niveau, og dermed bl.a. en del af fastholdelsesstrategien.”

Repræsentant fra klatreforening, P2.

Nogle af klubberne nævner, at de geografisk ligger i områder med få børn og unge, og de har derfor rakt ud til andre klubber for at samarbejde, f.eks. med klubber, som ligger tættere på de unges skole- eller uddannelsesstilbud. Der er dog kun få klubber, som involverer de unge i beslutninger i foreningerne:

”Vi kæmper med et lavt børnetal i vores område og arbejder derfor sammen med de omkringliggende foreninger. Da det ikke er vores by, der har overbygningen, har vi valgt at lægge de fleste hold med de 13-18-årige i de byer, hvor de unge går i skole, for at få flest muligt med. Der for har vi ikke så mange unge i vores egen forening.”

Repræsentant fra gymnastikforening, P2.

Foreningerne er mindre tilbøjelige end foreninger fra de tre andre parametre til at afholde sociale arrangementer, men har omvendt et stort fokus på at sikre gode sociale relationer mellem de unge.

Hvorfor har nogle foreninger mange børn men få unge?

Foreninger med mange børn og få unge har typisk valgt at prioritere børn, som der kommer rigtig mange af, og som fylder meget i både faciliteterne og i forhold til de frivillige kræfter.

Størstedelen af foreningerne tilbyder dog også aktiviteter for unge, men ser det som strategisk usikkert at flytte fokus fra arbejdet med børn til også at skulle fokusere på at rekruttere flere unge. Her vurderer en foreningsrepræsentant, hvorfor de har få eller ingen medlemmer i ungemålgruppen trods mange børn:

”1. vi mangler frivillige, 2. vores faciliteter, 3. med en beliggenhed lige udenfor [større by i Danmark], og forældre vil hellere køre børn til et andet tilbud end at deltage og forbedre det tilbud, der er i lokalområdet, sat på spidsen.”

Repræsentant fra gymnastik- og fitnessforening, P3.

Flere af foreningerne her har set sig nødsaget til at samarbejde med klubber, der er gode til ungemålgruppen, f.eks. for at kunne stille hold til turneringer i ungdomsrækkerne.

Nogle foreninger nævner dertil, at de oplever stor konkurrence fra andre tilbud i nærområdet, hvorfor de oplever et frafald af unge.

Man finder næsten ingen foreninger under dette parameter, som har en strategi for at arbejde med rekruttering eller fastholdelse af unge, ligesom ingen af foreningerne involverer unge i bestyrelsesarbejde eller i beslutninger, og det virker nærmest som et bevidst fravalg – måske som en form for bevidst ’inkompetence’ i forhold til ungemålgruppen?

Hvorfor har nogle foreninger fået flere unge siden 2014?

Foreninger, der har fået flere unge over tid, har helt generelt været de mest engagerede i forhold til at svare på henvendelsen i forbindelse med denne undersøgelse. Her har de fået mulighed for stolt at fortælle om de indsatser, de har arbejdet med i en årrække, og som nu giver positive udslag i medlemsvækst.

De fleste adspurgte foreninger er stiftet før 2014, så årsagen til vækst i antallet af unge skyldes ikke, at foreningen er nyopstartet. Tværtimod finder man her det største intentionelle fokus på unge – ikke nødvendigvis gennem en decideret strategi i arbejdet med unge, men gennem særlige tiltag. F.eks. gennem fokus på sociale arrangementer, arbejde med bredde-tilgang og interesse for de unges hverdagsliv blandt trænere og ledere.

”Vi vurderer ikke, at succesen for ungesegmentet ligger i, at de unge skal være i bestyrelsen eller være med til at beslutte en masse ting. De skal være med, hvor de synes, det giver mening og ansvar. Vi ser en kæmpe stigende tendens i vores forening til, at de unge, der har været medlemmer i nogle år, giver tilbage til foreningen ved at være trænere, ledere eller på andre måder hjælper til. Så fællesskabet og kulturen er langt stærkere end hos andre foreninger, og det mener vi, kan tillægges vores store succes med at få unge ind. Vi er der for bredden og for de børn og unge, som ikke passer ind andre steder, vi hjælper dem, giver dem en familie og et formål.”

Repræsentant fra e-sportsforening, P4

Dertil nævner flere foreninger, at de vurderer deres indsats med sommerferiecamp, Aktiv Sommer eller skoleforløb som årsag til at have fået flere medlemmer i ungdomsgruppen.

Det vigtigste parameter for vækst i ungdomsmedlemmer tillægger foreningerne dog dygtige og kompetente trænere. Det anser de for meget afgørende for, om de unge overhovedet finder interesse for at komme og blive i foreningen.

Flere foreninger nævner, at de har direkte fokus på bredde frem for elite, og anser det som udslagsgivende for vækst, ligesom flere nævner et strategisk arbejde med at fastholde børne- og ungdomsmedlemmerne i takt med, at de kommer i ungdomsalderen. Man kan derfor i mange tilfælde snarere tale om fastholdelse end om rekruttering af unge, hvilket adskiller foreningerne under P4 fra foreningerne i P3 (som har mange børn, men bevidst fravælger fokus på unge).

”Vi har oprettet en ungdomsbestyrelse og et særligt hold for de unge, der kommer hjem fra efterskole. Ligeledes har vi igangsat forskellige workshops.”

Repræsentant fra gymnastikforening, P4

Denne tilgang understreger, at vækst i ungdomsårene beror på et langt sejt træk, og det er interessant, da foreningerne samtidig italesætter fokus på bredde frem for elite. Det tyder på, at der findes unge, som efterspørger ’breddetilbud’ på trods af, at de måske har været tilknyttet den samme forening eller gået til den samme aktivitet i mange år.

Foreninger med vækst af unge ser også ud til at være mere tilbøjelige til at have formelle ungeudvalg end andre foreninger, og foreningerne giver de unge stor grad af medbestemmelse, f.eks. i forhold til, hvordan og hvor ofte de unge skal træne og dyrke deres aktivitet i foreningen. Dertil er de unge også med til at bestemme helt nye aktiviteter som knopskydninger til den oprindelige aktivitet.

I tilknytning til denne mere fleksible tilgang til det at træne har nogle foreninger udviklet familiemedlemskaber, som giver mulighed for tilknytning til flere forskellige aktiviteter for hele familien i samme forening.

Dertil italesætter flere foreninger de fysiske rammer. Enten som en direkte årsag til, at de har stigende medlemstal i ungdomsrækkerne, eller som en stigende udfordring i takt med, at de får flere medlemmer.

Nogle foreninger nævner ligefrem, at enstrengede foreninger med egne faciliteter har bedre muligheder for at skabe de sociale rammer, som er med til at fastholde og rekruttere unge, end foreninger, der har til huse i mindre identitetsskabende rammer. Gode fysiske rammer giver de unge mulighed for at opholde sig uden for træningen, som bliver set som et vigtigt element i arbejdet med et stærkt ungemiljø med stort medejerskab fra de unge.

Medlemsvækst kommer dog ikke uden en pris. Foreningerne nævner, at den megen fokus på at skaffe medlemmer tærer på de frivillige kræfter, ligesom det skaber behov for ekstra frivillige hænder at sikre ekstra trænere, haltider, afholdelse af sociale arrangementer samt en proaktiv involvering og dialog med de unge. Foreningslivet bliver således ikke nødvendigvis lettere af at arbejde med et blomstrende ungemiljø.

Opsummering

Centrale elementer i foreningernes arbejde med involvering af unge

På tværs af de 106 foreninger udvalgt til analysen finder man mange foreninger, som har unge (hjælpe)trænere i alderen 13-18 år, men meget få foreninger har fokus på involvering af de unge – hverken i beslutninger, bestyrelser eller udvalg.

Foreninger med mange unge (P1) arbejder ikke nødvendigvis særlig strategisk med rekruttering af unge. Disse foreninger er ofte kendetegnet ved at have fitness på programmet, at være en overbygning, som samarbejder med oplandsforeninger med børnemedlemmer eller at ligge tæt på efterskoler. Man kan måske kalde dem for ubevidst kompetente i forhold til ungemålgruppen.

Når foreninger *derudover* har mange unge medlemmer, ser det ud til at skyldes et intentionelt fokus på sociale fællesskaber, rummelighed for bredde/motion og fokus på at sikre fleksible træningsmuligheder. Det kan man omvendt kalde for bevidst kompetente i forhold til ungemålgruppen. Selvom aktivitetsform i høj grad er determinerende for foreningernes tilbøjelighed til at have mange unge, som vist i kapitel 2, finder man her eksempler på foreninger inden for en bred vifte af idrætter som f.eks. fodbold, volleyball, basketball, badminton, sejlsport og karate.

Foreninger med lige mange børn og unge (P2) har intentionelt fokus på fastholdelse, og her bliver fællesskab og det at sikre miljøer, hvor man kan deltage på tværs af årgange og køn set som et centralt element. Dertil finder man eksempler på foreninger, som samarbejder med andre foreninger – f.eks. i nærheden af ungdomsuddannelser, for at sikre tilgængelighed til træning i hverdagen og dermed fastholdelse af tilknytning til foreningen. Her kan man også tale om bevidst kompetence i forhold til ungemålgruppen.

Foreninger med mange børn og få unge (P3) er kendetegnet ved at have 'nok at gøre' med de mange børnemedlemmer. Børnene tager al fokus hos de frivillige og fylder i faciliteterne, så foreningerne anser det for strategisk usikkert at investere kræfter i at udvikle ungemiljøer. Gymnastik og svømning er typiske P3-foreninger. Man kan kalde disse foreninger for bevidst inkompetente i forhold til ungemålgruppen i den forstand, at foreningerne erkender, at de er meget bedre, eller har bedre forudsætninger for at skabe attraktive tilbud til børn, som der typisk kommer mange af.

Foreninger, der har fået flere unge over tid (P4) kan i flere tilfælde karakteriseres som P3-foreninger, der er lykkedes med at fastholde medlemmerne ind i ungdomsårene gennem intentionelt fokus herpå. De arbejder i højere grad med involvering af unge end andre foreninger, og de italesætter, at de har kompetente, inkluderende trænere. De har gennemført en række indsatser, f.eks. skolesamarbejder og har fokus på sociale relationer og et miljø, hvor elite ikke er det dominerende. Også her kan man tale om bevidst kompetente foreninger.

4. Unges perspektiver på deltagelse og involvering i danske idrætsforeninger

I kølvandet på indsigter fra foreningerne, kaster dette kapitel lys over unges egne holdninger til og erfaringer med involvering i danske idrætsforeninger. Hvilke centrale motiver og barrierer oplever de unge, og hvad er deres tanker om 'fremtidens forening'?

Metode

I perioden januar til marts 2024 gennemførte Idan fem fokusgruppeinterviews, to enkeltinterviews og to workshops med i alt 58 unge. Unge blev rekrutteret med henblik på at få indsigt fra fire centrale ungegrupper:

- a) Unge, som er meget involveret i foreningernes 'demokratiske virke' (6 informanter).
- b) Unge medlemmer af en forening, som ikke er involveret i frivilligt arbejde (3 informanter).
- c) 'Normalfordelte' unge (workshops med to gymnasieklasser, 45 elever).
- d) Unge fra et mere 'uformelt' miljø (gadeidræt, 4 informanter).

Interviewene har taget udgangspunkt i semistrukturerede interviewguides og er efterfølgende transskriberet og kodet. For grupperne A, B og D har temaerne; socialisering ind i foreningslivet, involvering og opgaver, motivation, barrierer og udfordringer, samt syn på 'fremtidens forening' været centrale temaer. Dertil har der for gruppe D været ekstra blik på de 'uformelle' strukturer og karakteren af kommunikation mellem medlemmerne i det uformelle miljø.

Gruppe C's perspektiver er indfanget gennem to workshops i to 1.g. klasser, henholdsvis HHX (Team Danmark-klasse) og STX-klasse i to forskellige jyske byer.

Interviewene peger på tre overordnede temaer, som har betydning for unges frivillige engagement:

- Socialisering til foreningsdeltagelse
- Motivation for frivillighed
- Barrierer for frivillig deltagelse

De følgende afsnit uddyber de tre centrale temaer.

Socialisering til foreningsdeltagelse

Det første tema, som viser sig at fylde meget i de unges fortællinger om at involvere sig i foreningsdemokratiet, handler om deres møde med foreningslivet og kendskabet til de frivillige opgaver, hvor både familie og forening spiller centrale roller.

Socialisering via hjemmet

Flere af de unge fortæller, at familien har haft en stor betydning for deres involvering i foreningslivet, først som idrætsudøvende og siden som involveret i frivillige opgaver. Socialisering via hjemmet har især gjort det lettere for de unge at indtræde i frivillige opgaver,

fordi de bogstavelig talt har set, hvad det frivillige arbejde går ud på, når der eksempelvis har været afholdt bestyrelsesmøder i hjemmet, eller når forældrene har taget deres børn med som hjælpere til frivillige tjanser.

De unge har dertil oplevet, hvordan familien er lykkedes med at jonglere tidsforbruget gennem eksempelvis fællesspisning eller nøje planlagte tidsrum for familietid, så der kunne blive plads til det frivillige arbejde i en travl hverdag.

I springet til selv at blive frivillig nævner en informant betydningen af forældrenes støtte og opbakning:

”Jeg synes personligt, det har en meget, meget stor betydning [forældrenes opbakning og sparring], og det er jo også mest fordi, det jo er den måde, jeg har lært at være frivillig på (...) De første ti gange jeg skulle skrive en mail eller en ansøgning eller lignende, så læste mine forældre det igennem, når jeg spurgte dem om det.”

Informant, gruppe A

Samtidig viser interviewene, hvordan socialiseringskæden mellem forælder og barn er meget vigtig for foreningslivet. En informant fortæller, hvordan forældrene blev involveret som frivillige gennem børnenes deltagelse, hvilket siden førte til barnets egen involvering:

”Jeg startede i klubben som helt lille, og mine forældre var meget hurtige til at komme ind i bestyrelsen, da jeg og mine søskende spillede dér. Og så da jeg var omkring ni år, spurgte min mor, om jeg ville være hjælpetræner. Så det blev jeg allerede som niårig. Der var jeg hjælpetræner for U5 og U6 og elskede det og gik virkelig meget ind i det og fik hurtigt arbejdet mig sådan opad til omkring U9. Og da jeg var 13-14 år, kom jeg på træner-lederkursus.”

Informant, gruppe A

Disse socialiserende elementer kan være meget afgørende for unges syn på frivilligt arbejde, og netop manglende tid og manglende kendskab til, hvad det vil sige at påtage sig en frivillig tjans, samt demokratisk selvtillid bliver nævnt i litteraturen som centrale barrierer, når unge skal forklare, hvorfor de ikke involverer sig (se første kapitel om demokratisk deltagelse).

I arbejdet med involvering af unge i foreningslivet er det således væsentligt at finde ind til, hvordan unge mennesker på anden vis kan få den ’mesterlæreindføring’ i en livsstil med frivilligt arbejde, så også unge uden meget aktive forældre har gode vilkår for at tage aktivt del i det danske foreningsliv.

Samtidig kan der også være perspektiver i at gøre frivillige forældre bevidste om, hvordan de gennem deres eget frivillige engagement kan være med til at understøtte de næste generationers deltagelse og involvering.

Opsummerende om socialisering via hjemmet

Herunder ses opsummerende pointer fra interviewene med unge omkring socialisering via hjemmet.

Rammer der fremmer foreningsdeltagelse	Årsag til socialisering via hjemmet
Forældrene deltager aktivt i bestyrelsesarbejde og/eller er selv trænere eller sportsudøvere i foreningen.	Forældrenes deltagelse har en 'smittende' effekt samt sikrer 'nem' adgang til- og kendskab til de opgaver, som foreningen har brug for at få varetaget. Forældrene kan hjælpe til med- og understøtte de praktiske opgaver den unge får/tager.
Forældrene har en positiv holdning til- og opfordrer til frivilligt arbejde gennem 'opdragelsen'.	Den unge bliver en rollemodel udadtil ved at være en del af en familie, som varetager frivillige opgaver – forældrene viser en 'forventning' om, at deres børn bidrager med den tid, de har til rådighed – og giver noget til andre.
Forældrene har anerkendt en drøm eller et indre billede hos den unge, som værende 'en der bidrager og skaber noget' gennem det frivillige engagement.	Ønsket om at involvere sig frivilligt er genfortalt af forældre som en positiv ting og bekræftet som et mål og et indre billede af den unges drøm for fremtiden.
Forældrene og øvrige familiemedlemmer skaber en struktur omkring frivillig involvering.	Den ramme, der er om den unge i løbet af ugen, understøtter frivillig involvering. Involveringen er dermed ikke på bekostning af familieliv eller et element, som udelukker den unge fra det øvrige familiefællesskab.
Den unge har i forvejen tilknytning til lokalområdet, og har måske mindre søskende, der træner i klubben og/eller kender forældrene personligt.	Kendskabet på tværs af den unge, forældrene og børnene skaber et tillidsfuldt og trygt afsæt for den unges frivillige arbejde.

Socialisering via foreningen

Selvom familien har meget stor betydning for de unges involvering, spiller foreningen også en rolle, der kan være fremmede for unges involvering. Nogle af de unge beskriver, at de er 'vokset op' i foreningen. De har opbygget tætte relationer og et fællesskab, som gør, at de er en del af kulturen og kender til det at bidrage og skabe noget sammen.

Men samtidig italesætter de den værdi, der ligger i, at nogen 'bag ved' (f.eks. en træner eller en foreningskonsulent) hjælper eller bakker op på forskellig vis. Enten ved at opfordre de unge til at tage del i opgaver, at tildele dem et reelt ansvar eller ved at være en løbende sparringshjælp, man altid lige kan gå til.

En ung frivillig beskriver her betydningen af en voksen 'rollemodel' i det frivillige arbejde:

"Nogle af dem, jeg selv havde som trænere, var også i klubben, da jeg begyndte at være træner. Så jeg tror, for mig skabte det nogle forbilleder og noget inspiration (...) Og dem fik jeg så faktisk lov til at være træner sammen med. Jeg har stadigvæk én, der er et kæmpe forbillede for mig indenfor foreningslivet. Så tror også, det giver noget motivation på den måde."

Informant, gruppe A

Relationen til en træner er i nogle tilfælde også det element, som kan kompensere for manglende socialisering gennem familien:

”For mig har det enormt stor betydning, fordi mine forældre aldrig rigtig har været en del af [sporten]. Så der har jeg stået alene, hvis man ser sådan familiemæssigt. Så der har jeg nydt kæmpe gavn af, at jeg har haft min træner (...) fordi han ligesom har været min ’forælder’, når det angår [sporten].”

Informant, gruppe A

En træner kan således være meget central for den unges motivation for og indgangsvinkel til det frivillige foreningsarbejde.

Foruden træner-/vokseninspirationen beskriver de unge betydningen af, at også andre unge bidrager, så der opstår en fornemmelse af at ’løfte i flok’, og hvor man har andre unge at læne sig op ad. For nogle bliver fællesskabet ligefrem indgangen til involvering i foreningslivet mere end selve aktiviteten:

”Vi har altid spist aftensmad sammen dernede i fællesskabet, og det synes jeg i hvert fald er ret vigtigt, for det er sådan noget, man synes er fedt (...) Så har vi også nogle, der måske ikke er så interesserede [i sporten] i princippet, men de kommer egentlig for det sociale sammenhold og hygge.”

Informant, gruppe A

En anden ung fortæller, at de altid er to trænere til træningen, hvilket giver tryghed, én at sparre med samt følelsen af ’back up’, hvis der nu er en dag, man ikke kan varetage træningen.

Vedkommende fortæller også om halvårslige, landsdækkende camps, hvor de unge frivillige mødes på tværs. Det giver både et socialt lag, god faglig sparring og inspiration til de daglige træninger, som bliver anset for meget værdifuldt. De landsdækkende camps har også et formelt uddannelsesindhold, som både klæder de unge frivillige på fagligt og giver et værdimæssigt fundament i tilgangen til det frivillige arbejde.

Også i de to workshops med gymnasieelever fremstod betydningen af andre unge som helt centralt for interessen for selv at skulle involvere sig i frivillige opgaver. Eleverne pegede især på, at andre unge skaber øget tryghed og gør det frivillige arbejde sjovere.

Derudover kan foreningssamarbejde med eksterne aktører, f.eks. skoler også tjene som eksempel på en måde at give unge indsigt i de frivillige opgaver på. Én af informanterne fortæller om, hvordan hun kom i praktik i et specialforbund i forbindelse med den almindelige folkeskolepraktik. Det kom i stand gennem en foreningsmedarbejder, som opfordrede til at afsøge muligheden for praktik.

Samlet set viser ovenstående, at socialisering gennem foreningen kan foregå på flere niveauer, via voksne trænere eller andre rollemodeller, via sociale relationer til andre unge,

eller gennem mere formaliserede aktiviteter som f.eks. unge camps eller deciderede praktikforløb.

Opsummerende om socialisering via foreningen

Herunder ses opsummerende pointer fra interviewene med unge omkring socialisering gennem foreningen.

Rammer der fremmer foreningsdeltagelse	Årsag til socialisering via foreningen
At have stærke relationer og inspirationskilder i foreningen. At få tildelt ansvar i foreningen på en måde, hvor man altid har en mere erfaren at gå til, hvis man møder noget, som er svært.	Relationerne gør, at unge oplever at blive en del af kulturen, og den sparring og hjælp de kan få fra 'nogen bag ved' gør, at overgangen i opgaveløsningen bliver blød og ikke hård. En oplevelse af at have betydning og opbakning ved at foreningen har tillid til, at man kan løfte en opgave. At ansvaret gives i en blød overgang, hvor man langsomt introduceres til opgaverne. Relationerne er kilde til inspiration og indføring i foreningens værdigrundlag Særligt relationen til træneren er vigtig, fordi de er forbilleder og nogle, de unge ønsker anerkendelse fra, ligesom de kan være en compensation, når familien ikke kan give sparring mv. ift. sporten. Relationer på tværs af forening og f.eks. skole kan medvirke til, at det frivillige arbejde kan 'afprøves' meget tidligt som del af en praktik.
At der er andre unge i foreningen.	Venner er afgørende, fordi det gør det sjovt og hyggeligt. For nogle kommer fællesskabet først og aktiviteten efterfølgende, for andre er det omvendt. Kommunikationsformen blandt unge i mere uformelle foreninger er meget anderledes end i en 'almindelig' idrætsforening, og nogle oplever, at SoMe-platforme som Messenger og Instagram kan bidrage positivt til fællesskabet, fordi man kan se, hvor de andre er (f.eks. på en skaterbane et sted i byen), og man kan planlægge events.

Motivation for unges involvering i foreningsdemokratiet

Mens forrige afsnit havde fokus på socialisering, der er med til at bane vejen for involvering i foreningsdemokratiet, ser dette afsnit nærmere på nogle af de elementer, der motiverer unge til at fortsætte det frivillige arbejde.

Interviewmaterialet kredser især om fire temaer som motiverende elementer:

- En motiverende kultur
- Motiverende opgaver
- En oplevelse af mestring og kompetenceopbygning
- Anerkendelse og ros.

En motiverende kultur

En informant beskriver meget tydeligt, hvordan en særlig kultur kan være med til at skabe et trygt og motiverende miljø, som vedkommende sidenhen har valgt at involvere sig i, gennem en række frivillige opgaver. Vedkommende er skater og italesætter, at hun meget tydeligt mærkede den motiverende kultur på trods af, hvad hun kalder en 'intimiderende' ramme at træde ind i:

"Det er jo bare sindssygt intimiderende at komme ned i en skaterpark, og det er det også for drenge, der er nybegyndere. Det er det sådan set for alle, altså også for voksne mennesker (...) Man bevæger sig jo ind på nogen, når der så står ti skatere, der kommer der tit, du ved, så er der vel også en eller anden... altså man kan vel godt have en oplevelse af, at man træder ind på nogle andres territorium uden helt at gøre det."

Informant, gruppe D

Informanten beskriver videre, at det for hende blev afgørende, at de andre skatere kiggede op og hilste og heppede på hende, når hun prøvede nye skills med skateboardet. Den opbakning, hun mødte, blev afgørende for hendes motivation og mod på at involvere sig i fællesskabet – også ud over 'bare' at deltage som udøvende skater.

En anden fortæller om det at føle sig inddraget eller generelt 'prioriteret', som også kan tolkes som en motiverende kultur i foreningen, hvor de unge får en reel 'plads' i foreningsfællesskabet:

"Nu fortsætter vi alle sammen bare i [ny klub], og der er vi så blevet taget meget mere hånd om. På den måde, fordi de ligesom, de prioriterer det her ungdomsarbejde, og det vi prøver at lægge i det, noget højere. I stedet for bare sådan nogle sure gamle gnavne mænd og damer (...) der bare sådan siger 'nej' til det meste. Så var de meget mere åbne i [ny klub], og der har vi også gjort meget for at få det op at stå."

Informant, gruppe A

Vedkommende fortæller også om, hvordan oplevelsen af en lukket kultur i en bestyrelse ligefrem kan være en barriere for involvering, og dermed i dette tilfælde årsag til, at de unge har valgt at flytte fra én klub til en anden, hvilket også bliver berørt i et senere afsnit om barrierer for unges involvering.

Motiverende opgaver

De unge, som har bidraget til interviews i forbindelse med undersøgelsen, varetager mange forskellige opgaver i deres frivillige arbejde. Nogle eksempler på karakteren af deres opgaver ses i boksen herunder.

Unge involverer sig i mange forskellige frivillige opgaver:

- Træner
- Koordinator
- Bestyrelsesmedlem
- Udvalgs-/forbundsarbejde
- Event- og workshop planlægning samt afvikling
- Projekt- og fondsansøgningsarbejde
- Hjælper ved åbent hus-arrangementer/brobygning på gymnasiet

Tekstboksen er baseret på interviews med de fire ungegrupper

Nogle opgaver beskrives mere interessante end andre, og de interessante opgaver italesættes ofte som lystbetonet, og at de løses sammen med andre, de har en god relation til. Derudover værdsætter de unge, at opgaverne varierer, og at de bidrager til enten egen- eller andres udvikling.

Variation i opgaverne kan både betyde oplevelse af progression, så man ikke sidder med de samme opgaver igen og igen, men det kan også betyde skift af kontekst, så man oplever at kunne bruge sine kompetencer i flere forskellige foreninger. F.eks. fortæller en informant, hvordan han selv har opsøgt forskellige opgaver i forskellige klubber, bl.a. i forbindelse med events, der bliver afholdt på skift i klubberne:

”Jeg har jo været forbi og tilknyttet mange forskellige foreninger, men har ligesom bare prøvet at lave ting der, hvor jeg er. Og så gør det jo, at jeg ikke har den der faste base, men så laver jeg noget, der passer til de aktiviteter (...) Så på den måde er det måske lidt anderledes end andre, som har et mere fast sted”.

Informant, gruppe A

Det motiverer ham at kunne hjælpe til med forskellige kompetencer, afhængig af hvad der er brug for det pågældende sted. Han er godt klar over, at hans tilfælde er meget anderledes end andre frivillige, som typisk er tilknyttet et fast sted, men det er alligevel et interessant eksempel på, hvordan unges kompetencer fremadrettet kan bringes i spil på nye måder.

Måske understreger det et potentiale for en ny tilgang til unges frivillige arbejde – i hvert fald i nogle typer af opgaver, som ikke kræver kontinuerlig og lokal tilstedeværelse. Det kan være interessant at se nærmere på i forlængelse af de udfordringer, der generelt opstår med at fastholde unge frivillige, når de skal på efterskole eller flytter hjemmefra (Jensen et al., 2022; Bilberg, 2024).

Mestring og kompetenceopbygning

På tværs af ungegrupperne fortæller flere, at de anser det for vigtigt, at den frivillige opgave er kendetegnet ved, at de enten selv udvikler sig eller oplever, at de er med til at skubbe på andres udvikling.

Oplevelse af egen udvikling kan være forbundet med de redskaber eller kompetencer, de tilegner sig eller bruger, eller den erfaring de får i arbejdet med mennesker. Én af de unge fortæller om, hvordan hun som træner oplevede udfordringer med nogle børn, der havde svært ved at gøre det, hun bad om i forbindelse med træningen. Først prøvede hun at give advarsler og sende børnene ud fra træningen og bede dem tage en kort tænkepause midt i træningen, men intet af det hjalp. Så prøvede hun at tale med børnene:

”Bare høre, hvad der var galt. Så prøvede jeg at sige, at de kom foran de andre. De skulle prøve at lave opvarmning, og så hjalp det faktisk. (...) Det var sådan, jeg fandt ud af at tackle det, og så brugte jeg nogle af de redskaber, jeg får til [uddannelsescamp], for eksempel kommunikation. Hvordan skal man kommunikere med et barn og sådan.”

Informant, gruppe D

Hun løste udfordringen ved at involvere børnene mere aktivt med afsæt i de redskaber, hun havde tilegnet sig gennem uddannelse. Hun oplevede, at hun kunne håndtere opgaven. Det gav hende en følelse af både at have lært noget om sig selv og at skubbe på en udvikling hos børnene. Måske dette netop skyldes en passende balance mellem udfordring og kompetencer i dette tilfælde.

Ikke desto mindre fortæller flere af de unge, at de gennem opgaverne tilegner sig forskellige 'skills' som f.eks. samarbejdsevne, kommunikation, koordinering og prioritering af opgaver samt indsigt i egne styrker og viden om, hvornår de har brug for hjælp.

Flere informanter fortæller dog også, at de har opgaver, som er mindre interessante, hvilket har betydning for deres oplevelse af at mestre dem og skabe den nødvendige motivation til at lære at håndtere dem. Én har f.eks. erfaret i rollen som koordinator, at det var svært at få andre til at påtage sig opgaver, og en anden fortæller, at opgaven med at 'lokke' nye medlemmer til var demotiverende og ikke en opgave, han brød sig om. Der er også en, som nævner, at det at stå foran andre mennesker og sige noget for hende er udfordrende, mens det for andre er en motiverende og udviklende faktor.

Det understreger, at opgavens karakter faktisk spiller en meget stor rolle for den enkeltes motivation i opgaven, lige som der kan være en fin balance mellem, at unge varetager opgaver, der skubber på en udvikling hos den enkelte, og opgaver, der opleves for uoverkommelige i forhold til den enkeltes kompetencer og mestring. Men også at der ikke findes en 'one size fits all'.

Det fortæller også noget om, hvor stor betydning det har, at de unge oplever flere forskellige opgaver, men også hvor vigtigt selve italesættelsen af det frivillige arbejde kan være,

og hvor selvforstærkende det kan være, hvis man lykkes med at skabe en kultur, hvor det at hjælpe til er meget naturligt.

Ros og anerkendelse

Måske ikke så overraskende er de unge på tværs af grupperne helt enige om, at ros og anerkendelse er meget vigtigt for motivationen til at tage nye opgaver. Men flere af dem mener også, at det kan blive for meget, hvis det ikke virker 'ægte', når en træner f.eks. har brug for én til at tage en opgave.

Enkelte unge nævner kåringer af 'årets frivillig' eller lignende som havende stor værdi, og den synlige anerkendelse kan være en del af motivationen for at fortsætte som frivillig.

En anden hæfter sig i stedet ved anerkendelse gennem det, han kalder for handling, og den værdi, han ser i at hjælpe andre og give noget tilbage:

"Jeg synes ofte det [oplevelsen af anerkendelse] kommer via handling. Altså, du ved, påskønnelse ved, at folk selv er begyndt at hjælpe til eller gøre noget. Det har været der, hvor jeg har følt den største påskønnelse (...) Jeg hjælper videre, altså du ved de der 'ringe i vandet' på en eller anden måde. Altså hvis man oplever, at når man har hjulpet nogen, at så bliver de glade, og så hjælper de tilbage eller hjælper videre til andre, eller når man kan se, at folk bruger energien videre på den måde eller giver det tilbage."

Informant, gruppe A

Der er også informanter, der fortæller om påskønnelse fra de andre unge som meget vigtigt, ligesom anerkendelse kan komme fra forældre til f.eks. de børn, man er frivillig træner for. Her nævner en ung at have fået en sms med, 'at deres søn altid kommer glad hjem fra træning'.

Omvendt har de unge det lidt blandet med løn eller godtgørelse for det 'frivillige arbejde'. Én fortæller, at man som frivillig godt ved, at det er 'non profit', når man træder ind det, men nævner samtidig, at det er et dilemma, at det frivillige arbejde tager tid, som ellers kunne være gået med at tjene penge.

Andre informanter fortæller, at de får et beløb årligt for at træne børn, og at det motiverer til at komme afsted de gange, hvor de ellers ikke gider. Men samtidig har de en oplevelse af, at det er børnenes glæde, der fylder noget, og nævner også, at de kunne få et andet job med bedre løn, hvis det var for pengenes skyld.

Herunder forestiller en ung sig, hvordan økonomi som motivationsfaktor ligefrem kan føre noget negativt med sig, og at det skal være lysten, der driver arbejdet i idrætsforeningen:

"Det er rigtig øv at have nogle trænere i en klub, der ikke har lyst. Man skal virkelig have en træner, der har lyst til at træne. Ellers så gider man jo ikke selv lære det."

Informant, gruppe B

Noget tyder på, at det i langt højere grad er ægte påskønnelse, og 'aftagernes' glæde, der betyder noget for de unges motivation til at tage frivillige opgaver. Dertil kan omgivelsernes anerkendelse også betyde noget som i eksemplet herunder, hvor en informant beskriver, hvad han møder, når han fortæller, at han er frivillig til andre:

"Okay, ej hvor fedt, at du har tid til det, men også specielt nu, hvor du er studerende og i gang med en lang uddannelse med kandidaten her om hjørnet."

Informant, gruppe D

Anerkendelse kan således for nogle bestå i en social anerkendelse helt uden for foreningsverdenen.

Opsummerende om motivation for frivilligt arbejde

Opsummerende kan en imødekommende kultur, varierede og meningsfulde opgaver, fokus på kompetenceopbygning og balance i opgavernes karakter samt ros og anerkendelse være betydningsfulde elementer i unges motivation for at tage frivillige opgaver:

Elementer, der øger eller sikrer unges motivation for involvering i foreningsarbejdet
En kultur, der 'ser' nye og hilser velkommen samt bakker op.
Opgaver, der varierer og bidrager til egen-, eller andres udvikling og mestringsevne.
Fokus på tilpassede opgaver samt kompetenceopbygning hos den enkelte, så opgaven modsvarer den unges interesse og mestringsniveau.
Ros og anerkendelse er vigtigt for de fleste unge, men det skal være 'ægte' og ikke som middel til at få dem til at tage en opgave. Konkrete eksempler er 'kåringer', at se andre handle på baggrund af den unge selv som rollemodel, social anerkendelse eller forældre, der skriver gode sms'er.
For de fleste unge er 'løn' ikke motiverende i sig selv. Og for nogle kan det virke demotiverende, da det lystbetonede risikerer at forsvinde.

Barrierer for involvering i foreningernes demokratiske virke

Interviewmaterialet viser, at der for informanterne er nogle generelle barrierer, som gør det svært at påtage sig frivillige opgaver. Dette afsnit berører to overordnede temaer med fokus på:

- Indre barrierer:
 - Unges usikkerhed og tvivl
- Ydre barrierer:
 - Unges mangel på tid
 - Unges oplevelse af at mangle opbakning og indflydelse

I interviewene nævner informanterne indledningsvis nogle konkrete eksempler på barrierer for frivillig deltagelse som vist i tabel 1 herunder.

Tabel 1: Eksempler på indre og ydre barrierer for frivillig deltagelse (ungeudsagn)

Indre barrierer	Ydre barrierer
En oplevelse af, at man skal have erfaring i den givne sportsgren (f.eks. at kunne svømme for at kunne være svømmetræner), men også erfaring i frivillige opgaver, inden man tager dem.	Det kan være svært at bevare tilknytningen til foreningen, når man f.eks. flytter pga. studie eller efterskole. Disse overgangsfaser mellem eget hjem, skole og nyt studie gør, at rammerne/vilkårene for frivillig deltagelse forandres.
En bekymring for at 'svigte', når nogen (børn, andre træner mv.) regner med én, bliver til slet ingen deltagelse, fordi man ikke vil skuffe.	Det kan være svært at stå med børn, som har særlige behov, og nogle gange mangle redskaber til at håndtere deres forudsætninger for deltagelse.
Det er en barriere, når frivillige opgaver bliver opfattet som 'kedelig pligtjans' der gør, at man ikke giver det en chance. (Faktisk nævner nogle frivillige, at man skal opleve værdierne af at gøre noget for andre, før end man ved, hvad man går glip af).	Det virker demotiverende, hvis børnene ikke dukker op til træning (opleves særligt i vintersæson og forbindes med kulde og udendørs træning).
Forestillinger om 'gamle' og 'unge' – et generationsmøde, som adskiller mere, end det samler. Det kan skabe en generationskløft sprogligt, som får betydning for, hvordan indstillingen er til samarbejdet med ældre bestyrelsesmedlemmer i foreningen.	Unge, der får dårlige erfaringer med bestyrelsesarbejde præget af manglende lydhørhed overfor unges idéer og viden, og /eller voksne som ikke er opmærksomme på at inddrage unge i beslutningsprocesserne. Uhensigtsmæssig 'beslutningskultur' i foreningerne, som gør det svært for unge at 'komme igennem'.

Tabellen er baseret på et sammendrag af de perspektiver som er kommet frem under primært workshops og interviews.

I det følgende vil vi belyse de indre og ydre barriere mere dybdegående.

Indre barrierer

Særligt de 'indre' barrierer er interessante, da de knytter sig til unges demokratiske selvtillid, som indledningsvist i rapporten bliver italesat som en meget central barriere for unges demokratiske involvering i almindelighed (se kapitel 1).

Informanterne til denne undersøgelse er overvejende kendetegnet ved at have høj grad af demokratisk selvtillid, og er derfor ikke selv begrænset af usikkerhed om, hvorvidt deres eget bidrag egentlig er noget værd. Men de italesætter, at de har behov for at vide, hvilke forventninger der er til deres bidrag, så de ikke bliver usikre på, hvad opgaven er, og hvordan den kan løses.

Samtidig er der en følelse af, at man skal være god til opgaven allerede inden man involverer sig frivilligt. Dette kan, for nogle unge, virke som en svær cirkel at komme ind i, da man jo samtidig har mulighed for netop at tilegne sig kompetencer, når man involverer sig i frivillige opgaver.

For nye frivillige vil dette element af 'indre usikkerhed' givetvis være endnu vigtigere end for nuværende frivillige i forhold til at opnå modet til at påtage sig opgaver. De socialiserende elementer, opfordring til deltagelse, oplæring og kompetenceopbygning er centrale elementer i arbejdet med indre barrierer, ligesom det er vigtigt for de unge at vide, at de

har et bagland at gå til for at hente hjælp og sparring, når opgaverne overstiger den enkeltes kompetencer.

Ydre barrierer

Af ydre barrierer italesætter de unge især livsovergange som flytning og/eller studiestart samt efterskole, ligesom manglende tid på grund af lektier, fritidsjob, venner og familie kan være barrierer, der hindrer (mere) frivilligt arbejde.

Mangel på tid

Det kan være svært for de unge at prioritere tiden, når de samtidig har skolearbejde og måske også et lønnet fritidsarbejde ved siden af.

For flere af informanterne er det en kombination af, at der udenfor det frivillige arbejde også foregår mange andre forandringer, som de skal forholde sig til. Og nogle beskriver også, at deres frivillige arbejde sker på bekostning af øvrigt socialt liv:

”Det er da også gået ud over noget socialt og sådan lidt her og der, hvor man bliver nødt til at sige nej til nogle venner eller nogle familiearrangementer, fordi man lige skal holde et møde, eller man skal til et arrangement, eller der sker noget. (...) Jeg har jo så mødt nogle andre mennesker, jeg har hygget mig med og er gode venner med nu, men det er klart, at når man siger, at jeg ikke kan komme til fest på fredag, fordi jeg skal til [navn på by] og holde et møde. Det er ikke alle venner, der er lige tilfredse med det.”

Informant, gruppe A

Citatet er et eksempel på den svære prioritering, som undersøgelsen ser, at flere af de unge foretager, fordi de er meget engageret i deres frivillige arbejde.

For andre informanter træder andre nuancer frem. Dels mener nogle, at det også handler om, hvilket tidspunkt den frivillige opgave ligger på, samt karakteren af den givne opgave som tidligere nævnt.

I flere af dialogerne på workshops med gymnasieelever diskuterede de unge forskellige perspektiver på følelsen af at have travlt og mangle tid. Nogle mente, at de næsten ikke har en halv times ledig tid om dagen, mens andre omvendt mente, at unge nogle gange kan have svært ved selv at vurdere, hvor meget tid de f.eks. bruger på film eller lignende. Pointen var her, at det måske for nogle var tilfældet, at de havde mere tid, end de egentlig gik og troede, og at det blot var en følelse af ikke at have tid nok.

Flere af de unge, som allerede varetager frivillige opgaver, italesætter interessant nok arbejdet som et 'pauserum' fra andre af hverdagens opgaver:

”Jeg føler, det er sådan 'frirummet' at komme ud og lave enten frivilligt arbejde eller at lave idræt i min sportsforening. Så det er bare mine egne erfaringer. Det er ligesom min pause.”

Workshop, gruppe C

Selvom det kræver tid af de unge, kan det altså også opleves som et frirum for nogle. Og netop dette dilemma stiller de unge i en svær prioritering mellem noget, de brænder for og noget, som de føler sig forpligtet til også at leve op til, som én af dem fortæller:

”Vi får også at vide, at vi skal prioritere vores uddannelse. Den er selvfølgelig vigtig, og jeg synes... det er også derfor, jeg ikke har været træner i år, fordi jeg gerne vil se, hvor meget skolen fyldte, før jeg ligesom gik ind og var sådan; ’okay nu gør vi det.’”

Informant, gruppe A

At informanterne brænder for det frivillige arbejde og prioriterer det, skinner igennem i flere af deres beskrivelser, og som også er nævnt tidligere omkring de unges motivation for det frivillige arbejde.

En anden informant oplever, der er sket en forandring fra dengang, han gik i skole, til nu, hvor han er mere låst af de rammer, hans nuværende arbejde sætter for hans frivillige engagement:

”Det kan være hårdt med et arbejde, fordi dengang jeg gik i skole, der var det fra kl. 8 til 15. Nu arbejder jeg fra kl. 8 til 16, 16.30-17.00 nogle dage. Også fordi det er blevet lidt mere intenst. Og fordi der er lidt større krav til at være på arbejde, end der var i skolen nogle gange. (...) Så for mig handler det meget om prioritering, og det er noget, jeg er sindssygt glad for, så derfor vælger jeg så at prioritere det.”

Informant, gruppe A

Som det også tidligere er antydnet under afsnittet om motiverende opgaver, er overgangene i ungdomslivet en væsentlig barriere mod fastholdelse af både unges deltagelse i idræt og i involvering i det frivillige arbejde (Jensen et al., 2022; Bilberg, 2024). På trods af intentioner om at vende tilbage til frivillige opgaver, mister mange unge tilknytningen til foreningen, f.eks. i efterskoleperioden, hvilket informanterne i denne undersøgelse bekræfter.

En informant fortæller, at hun har været frivillig, fra hun var 12 år, men at perioden efter efterskolen gjorde, at hun ikke følte, det var det samme at vende tilbage til foreningen som træner, idet hun ikke havde samme tilknytning til holdet og de børn, der gik der:

”Fordi jeg heller ikke havde en tilknytning, eller hvad man kan sige, til det hold, jeg så trænede, som jeg ellers har haft førhen, fordi jeg har lavet sådan noget konkurrencegymnastik. Og så er det meget sådan, man følger det samme hold, til at man bliver bedre og bedre, kan man sige. Og så lærer man de piger at kende supergodt, der går på holdet, og sådan var det ikke helt, da jeg vendte tilbage fra efterskolen, og så kunne man godt vælge det fra i stedet for noget andet. (...)

Jeg tror egentlig, at havde det været sammen med mine gode veninder, jeg var instruktør, eller for nogle af de piger, som jeg har trænet i mange år, så kunne jeg godt have valgt det frem for noget andet.”

Informant, gruppe B

For den tidligere frivillige bliver det helt afgørende i hendes prioritering efter efterskole og gennem gymnasiet, at hun ikke oplever den samme tilknytning og kan være træner sammen med de piger, hun tidligere har været det med og for. En barriere er derfor for hende ikke blot hendes eget skifte og overgangen i perioden til og fra efterskole, men at unge omkring hende kollektivt bevæger sig i forskellige retninger.

Det kan være svært og måske heller ikke foreningernes opgave at understøtte de unge frivilliges øvrige liv og overgange. Ikke desto mindre kan der i praksis være et potentiale for at understøtte den svære prioritering, både for dem, som allerede er frivillige og for dem, som oplever, at mangel på tid er en væsentlig barriere for at være frivillig.

Manglende opbakning og for lidt indflydelse

Som beskrevet i afsnittet om socialisering, kan tryk og fællesskabets anerkendelse betyde meget for unge. Omvendt opleves manglende anerkendelse eller manglende opbakning som en barriere for at varetage frivillige opgaver, ligesom det kan være demotiverende ikke at få reel indflydelse på det frivillige arbejde.

I workshops med gymnasieelever blev de spurgt om deres holdninger til de voksne frivilliges roller i foreningerne, samt om de forestiller sig, at bestyrelsesarbejde kan være sjovt. I svarene på begge spørgsmål forholder de unge sig meget blandet:

"Jeg tror godt, voksne kan finde ud af at lave en forening. Men jeg tror måske, at unge kan komme med nogle gode input til, hvordan man kan gøre den bedre for unge."

"Hvis unge styrede, så ville der ikke være så meget struktur i det. Fordi frontallapperne ikke er færdigudviklet, og vi ikke er lige så modne."

"Jeg tænker, at det [bestyrelsesarbejde red.] er sjovt, hvis man har lidt styring over tingene. Jeg har prøvet det lidt, men jeg føler nogle gange, at de voksne føler, at de bestemmer mere. Bare fordi, at de har været der i 20 år."

Workshops, gruppe C

Som citaterne viser, er der behov for en god balance mellem tildeling af indflydelse og ansvar samtidig med nogle gode voksne, der sørger for ordentlige rammer og opbakning. En informant sætter ord på balancebehovet her:

"Det første år var vi faktisk udelukkende unge i bestyrelsen. Og det var rent kaos (...). Men lige nu synes jeg, det går rigtig godt, for jeg tror, der er tre voksne og fire unge. Så er det også ret nemt for os at tage mere fat på opgaver, fordi der er struktur at hænge det op på."

Interview, gruppe A

En anden ung fortæller, i modsætning til ovenstående citat, om en oplevelse af ikke at blive inddraget, selvom vedkommende er suppleant til bestyrelsen, og samtidig fornemmer man en tydelig 'generationskløft' i vedkommendes italesættelse af de voksne ledere i klubben:

”Men som vores træner havde sagt på forhånd, så ville vi ’blive rullet’, eller hvad man siger. De [bestyrelsen] ville egentlig være ligeglade med os på en måde, og det kunne man godt mærke, fordi da vi så nåede bestyrelsen i juni måned, så kan vi bare se, at der bliver lagt et referat ud af, at der har været bestyrelsesmøde, og at vi så ikke har deltaget. Men det er klart, da vi heller aldrig fik nogen invitation eller mulighed for at deltage. Og det er jo lidt fordi, at det er nogle sure gamle røvhuller, eller hvad man skal sige.”

Interview, gruppe A

Den unge italesætter her en klar forventning om at blive inddraget som suppleant til bestyrelsen, og selvom det formentlig er helt normal praksis at holde bestyrelsesmøder uden suppleanter, oplever den unge at blive udelukket for deltagelse, og at det skyldes, at de ’gamle’ i klubben er dumme og sure og ikke ønsker involvering af unge.

Undersøgelsens kvalitative materiale peger generelt i retningen af, at det kan være relevant at være opmærksom på en ’kløft’ mellem de yngre og ældre medlemmer og understreger især et behov for kommunikation, da der kan ligge nogle uudtalte opfattelser af ’unge’ og ’gamle’ i foreningerne som værende imod hinanden.

Opsummerende om barrierer

Opsummerende kan lav demokratisk selvtillid, særlige livsovergange, manglende anerkendelse og indflydelsesmulighed være væsentlige barrierer for, at unge tager frivillige opgaver.

Centrale barrierer for unges involvering i foreningsidrætten

Trods en høj demokratisk selvtillid hos undersøgelsens unge, er der behov for, at unge ved, hvad opgaven er, og hvordan den løses. Nogle af dem forventer nemlig af sig selv, at de ved, hvordan opgaven skal løses, inden de har prøvet det.

Særlige livsovergange, f.eks. fra efterskole til gymnasium, eller flytninger fra hjem til ny by er tidspunkter, hvor unge oplever, at det er udfordrende at bevare tilknytningen til foreningen eller have tiden til frivillige opgaver blandt lektier og øvrigt socialt liv. I disse overgange kan unge opleve sig mere låst og styret af udefrakommende krav og rammer, f.eks. fra studie- eller arbejdsliv.

Manglende anerkendelse og mulighed for indflydelse på egne opgaver kan virke demotiverende for unges frivillige engagement og er derfor en barriere for fortsat involvering. Flere af de unge har tiltro til, at voksne også er vigtige og kan bidrage til struktur og rammer, men nogle har også dårlige erfaringer med bestyrelsesarbejde, og for dem opstår der en ’generationskløft’, som kan virke som en barriere for lyst til mere involvering.

Fremtidens forening – ’unge bud’

Som afslutning på interviews med unge blev de spurgt ind til deres bud på, hvordan fremtidens forening ser ud, og de unge peger overordnet set på seks konkrete elementer. De foreslår, at foreninger fremadrettet bør fokusere på følgende:

- Flexibilitet til at sige nej og ja og frihed til at løfte små og store opgaver
- En mindre kompliceret beslutningsstruktur, der giver unge mulighed for at ’løbe med bolden’
- Støtte fra ’voksne’, f.eks. familie eller andre i foreningen, som har et mere etableret netværk og erfaring med opgaverne

- Fællesskab og socialt liv med andre jævnaldrende unge
- Værdier og en kultur, der afspejler rummelighed og 'plads til alle' og værdier, som er synlige i foreningen
- Synlighed er også relevant især overfor nye målgrupper, og særligt i mere uformelle communities/idrætsfællesskaber er dette relevant.

De seks elementer er et sammendrag af de udtalelser, som undersøgelsens 58 unge peger på gennem interviews, og i boksen hen over de næste par sider får de unges stemmer lov til at tale for sig selv:

Gruppe	Unge tanker om fremtidens forening
A: Unge som er meget involveret i foreningernes 'demokratiske virke'	Strukturen omkring bestyrelsesarbejde og opgavefordeling må gerne se anderledes ud, end den gør i dag: <i>"En forening, der ikke er bygget op omkring en bestyrelse. Altså, det der med, at ting ikke behøver at være i den her bestyrelsesgruppe. Men det er de her, altså selvkørende grupper på en eller anden måde. Altså det er ting, der ikke behøver at køre igennem den der faste, meget strukturerede, lidt bureaukratiske maskine, men at man kan køre det, hvor det er nemt at tage en opgave, at tage en ide, og så bare løbe med den, uden at vi skal igennem alt muligt. Det er en god forening fra min side af (...)</i> Jeg tror også, at foreningen bliver større af det, hvis det ikke er så personbåret på den måde, for på en eller anden måde ender det altid med, hvilke personer du har omkring, og hvilke personer der sidder i bestyrelsen, og en forening, der ikke er bundet op på det, kan være meget stærk." Fortsat behov for voksne i fremtidens forening for unge: <i>"Jeg synes, at det er vigtigt, der også er voksne med, fordi unge kan ikke sådan styre det. Også fordi en klub, det er jo ikke kun ungdoms-afdelingen, der er en klub. Det er jo også for de andre voksne, men jeg synes, det ville være fedt, hvis der kunne være lidt mere indflydelse. De unge kunne hente mere indflydelse på beslutninger, eller at der kunne være sådan noget med, at man lige kunne skrive eller like et opslag, hvis man synes noget var en god ide. Sådan at man ligesom bliver inddraget lidt mere uden at være en del af bestyrelsen måske."</i> Efterspørgsel efter et værdisæt, der baserer sig på plads til alle og leg med idræt: <i>"Det [fremtidens forening] er ikke nødvendigvis et sted, man kommer for at blive bedre til noget. Lidt ligesom håndboldverdenen er i dag. Der skal vi hele tiden gerne udvikle os og blive endnu bedre og blive endnu bedre. Men bare det her med at komme og være social og så dyrke en eller anden form for noget bevægelse."</i> <i>"Værdierne skulle nok være sådan et frirum, et sted, hvor man kunne komme og have det sjovt. Og det skulle være et sted, hvor alle var ligeligt fordelt. Altså det var lige meget, hvor mange penge du havde. Du kunne bare komme og være med."</i>

	Måske starte lidt i det små med små grupper og dermed få flere med: ”Et eller andet, hvor man samler alle mulige forskellige og så måske siger: ’okay, vi skal hjælpe med at stille op i hallen først, og så bagefter kan vi tage ud og spise sammen’. Og sådan starte på den måde. Det, tror jeg, vil lokke flere unge til. Så tror jeg, at hvis man får fat i en gruppe af, altså bare sådan 2-3 fra en klasse eller et eller andet, så ville der klart være nogen, der følger med, for de vil også være en del af fællesskabet.” Fokus på tidlig socialisering og involvering af familier: ”Jeg tror, det handler om at få skubbet så mange ud i foreningen så tidligt som muligt, så de ligesom voksede op i det. Det der med, at de også ser trænerne og forældre hjælpe til. Også fordi, at så er forældrene vokset op med det. Sådan at de får børn ud i foreningslivet, så er det lidt nemmere.”
B: Unge medlemmer af en forening, som ikke er involveret i frivilligt arbejde her i	Sabbatår kan være et tidspunkt, hvor tid ikke på samme måde er en barriere, og hvor det sociale behov kan være større, fordi de vanlige rum, hvor man ses med venner (jf. lektier eller arbejde) ikke er så definerede i en periode: ”Jeg tænker, at altså nu, hvor jeg skal have sabbatår næste år. Der kunne jeg også godt forestille mig, selv om jeg ikke fik løn, at så vil jeg godt kunne finde på at lave noget frivilligt. Så tænker jeg, så får man også det sociale, for jeg ville komme til at mangle det lidt, når man ikke har noget at stå op til hver morgen, altså at mødes med nogen i skolen. Så har man selvfølgelig et arbejde, men det kunne også være fedt at være et sted, hvor man ved, at folk er der, fordi de har lyst og ikke, fordi de manglede det for at få deres penge, så de kan komme ud at rejse, eller hvad de skal med de penge. Så jeg tænker, der har man jo rigeligt med tid, så der er det ikke det, der er problemet i hvert fald.” ”Jeg taler 100 pct. for, at jeg også kan lave noget frivilligt næste år [sabbatår], fordi jeg får meget mere tid. Føler, jeg gerne vil gøre en forskel for nogen, så jeg har tiden til at gøre det, så tror jeg også bare, jeg vil være lidt sur på mig selv, hvis jeg ikke gjorde det.” Der er muligvis et potentiale i at identificere periodevise opgaver, som er egnede til unge i en opbrydningstid: ”Når det er et frivilligt arbejde, så tænker jeg, at alt kan gøre en forskel. Og hvis man slet ikke gør noget, fordi man er bange for, at man lige pludselig skal noget nyt, så får man jo slet ikke gjort noget. Så bare det, at jeg er der i to måneder, så har jeg gjort en forskel i forhold til, hvis jeg slet ikke var der. Jeg tror, der bliver sat pris på, at man bare hjælper lidt, kontra at man slet ikke hjælper.” Tydelige opgaver, som er klart defineret, og som er synlige for de unge, bliver også efterspurgt:

	”At det fremgår lidt tydeligere, hvad det indebærer. Det er et job, man skal, eller allerførst for mit vedkommende, at der bliver reklameret med det. Det gør i hvert fald en stor forskel, at man ved, at det findes. Og så derefter sådan, måske i stedet for bare at sige: ’vi mangler en frivillig til at træne et hold’. Så sige, at det indebærer jo at være træner for et hold. Det indebærer jo ikke bare at møde op om torsdagen og så ’kigge på dem-agtigt’, men du skal jo også have noget med til træningen. Ja, så være klar i spytet om, hvad det går ud på at være frivillig. Og at man kan være det.” Indflydelse på opgaven og selvbestemmelse har dertil betydning: ”Jeg kunne tænke, altså forestille mig noget med, at man fik en eller anden indflydelse på det, der blev lavet, sådan det ikke bare var at tømme skraldespande, men mere sådan at de sagde: ’Okay, hvis du kommer med her, så kan vi lave et hold, der kan blive bedre’. Sådan at man føler, at det ikke er sådan nogle opgaver, som hvem som helst kunne gøre, men at de har brug for netop én, der kan dét der. Så noget, hvor man får lov til at være med til at bestemme, så der ikke er en anden, der bare giver en opgave.” Unge italesætter forbilleder i foreningerne: ”Måske også lidt at fange, altså uden det skal være tvang, men at fange dem fra en tidlig alder på en eller anden måde, altså, at de små børn har noget at se op til og tænker: ’Okay, det vil jeg også godt selv være en del af senere, når jeg bliver gammel nok’, fordi så tror jeg, det er meget nemmere. Det er svært at få en voksen til at sætte sig ind i det, tror jeg. Jeg tror, der skal være et forbillede på en anden måde.” Kurser og uddannelse, f.eks. til bestyrelsesarbejde: ”Men hvis nu, det er sådan et kursus, måske. Også i noget til bestyrelsesposterne, som jo også godt kan virke lidt som en stor mundfuld, fordi man ikke lige ved, hvordan man skal gå ind i det, så kunne det da godt være, at det var lidt attraktivt.”
C: ’Normalfordelte’ unge (blandet gruppe)	Faciliteternes stand og udstyrets sikkerhed har en værdi, men er ikke afgørende, og betydningen varierer i svarene fra de unge: ”Altså på den måde, så gør det ikke noget [om faciliteterne er nye og flotte]. Så længe der er haltider. Du bruger det hverken mere eller mindre, fordi det er nyt og fancy. Så længe det er rent og ryddeligt, så har det altid været ligegyldigt.” ”Det er jo ikke superfedt at tage hovedspring ned i en swimmingpool, der er helt grøn.” ”Hvis jeg kom til et sted, hvor trampolinerne var helt nedslidte og lidt revet i stykker, så ville jeg heller ikke rigtig have lyst til at udnytte det på samme måde.”

	"Jeg har været til stævner og sådan noget, hvor gulvet er så klamt, at vi er blevet bedt om, at vi ikke må smide vores sko." "Der er jo også et behov for redskaber. Det er jo også farligt, hvis ikke det fungerer. Jeg har ikke brug for det nyeste. Men man har brug for noget, der er i ordentlig behold."
D: Unge fra 'uformelt' miljø, f.eks. gadeidræt	En forenings 'voksen', der understøtter unges arbejde med events og aktiviteter rundt om sporten: "Skabe noget sammen i miljø sammen igen, måske lidt der med territorium, altså et sted man føler sig tryk eller har en oplevelse af at høre til." En løs struktur i foreningen, hvor dem, der har lyst til at bidrage, får mulighed for det: "Vi har en regel om, at den, der tager initiativ til eventet, bestemmer. Så den, der er tovholder bag eventet bestemmer (...) På den måde er det alligevel sådan lidt, - man tager ansvar for egen handling i fælles navn." En forening, hvor de frivillige møder andre frivillige på samme alder: "Der er ikke så mange på min alder [først i 20'erne], der er faktisk flere, der er yngre. Der er faktisk mange trænere, der er sådan 16, 17, 18 år. Det lader også til, at når der er de her camps, at de har det måske lidt sjovere end dem på min alder, fordi der ikke er så mange på min alder." Arbejde med foreningernes synlighed, især indenfor de uformelle foreninger: "Igen med synlighed. Du ved, hvor [navn på bydel] er, og du ved også, hvor [navn på fodboldklub] ligger, altså det ligger nok inde ved fodboldmålet nøjagtigt altså. Og de har de der grønne trøjer på. Der er noget, der i det - altså her er vi jo i alle mulige farver og alle mulige steder. Det er jo ikke synligt sådan, man kan heller ikke se, vi er en forening". "Men igen så er [bynavn] jo et af de bedste steder, altså et af de mest omfavnende steder at være skater, og det er meget positivt. Kommunen bakker meget op i forhold til mange andre steder".

Fremtidens unge frivillig?

I samtalen om fremtidens forening falder de unges tanker også på fremtidens frivillig. Det er tydeligt, at der for nogle af de unge er en særlig tænkning om det at være frivillig. F.eks. nævner én af dem, at han også tænker, man skal være et 'foreningsmenneske', hvilket han definerer sådan:

"Jamen i min verden, der er et foreningsmenneske helt sikkert et menneske i en forening, der er villig til at bidrage på alle mulige måder. (...) For mig er det en person, der bare har lyst til at hjælpe der, hvor der er behov for det, og med de kompetencer man nu har

til det. (...) Det handler om at kigge rundt og se på sine medmennesker og se: 'han ligner én, der godt kunne bruge en hånd'. Så spørger vi, også selvom det kan være en lidt nederen opgave, gå ud med skraldet eller feje efter et arrangement eller sådan noget. Ja hjælpe til der, hvor der er brug for det, tror jeg."

Informant, gruppe A

Vedkommende er værdimæssigt orienteret mod at ville bidrage, og italesætter foreningsmennesket som ét, der uopfordret byder ind, hvor der mangler hjælp. Det er interessant og meget i kontrast til den italesatte barriere, der handler om, hvorvidt unge føler tryghed (demokratisk selvtillid) i forhold til at påtage sig en opgave, og at der ofte kan være behov for, at en anden italesætter eller agerer proaktivt.

Men det er også interessant, hvornår de unge tænker, at de laver frivilligt arbejde. F.eks. kom det frem i en dialog med én af de unge fra gruppe B (de ikke-frivillige), at han faktisk er frivillig uden selv at tænke det som sådan:

"Jeg er træner for et fodboldhold, men det er mit eget fodboldhold. Så det er ikke sådan bestyrelse, bestyrelse. Jeg tager bare lidt initiativ til, at der skal ske noget (...) Vi havde et rigtig stort hold på et tidspunkt nemlig. Så vi snakkede bare om, at vi skulle i gang igen, og så tog jeg bare initiativet til at være ham, der ligesom startede det op og prøvede at samle et hold og ja, og så er det bare fortsat lidt sådan.

Og så står jeg for træning, og så er der én, der har en far, der er i cafeteriet eller sådan noget, så han har lidt kontakter i klubben. Så han er ligesom blevet holdlederen, der lige som står for alt det der praktiske, eller hvad man kan kalde det. Booking af baner og dommere og træningskampe og alt sådan noget. Og så står jeg bare for, at folk møder op."

Informant, gruppe B.

På mange måder er informanten et godt eksempel på fremtidens unge frivillig:

- Informanten tager initiativ baseret på kombinationen af lyst og oplevelsen af ejerskab, men også for at samle op på og opbygge noget, han tidligere har været glad for.
- Informanten ser et behov og ønsker at bidrage til udviklingen af sporten/spillet (jf. en anden informants italesættelse af 'foreningsmennesket').
- Informanten gør det også for egen skyld, på linje med andre lystbetonede ungeaktiviteter.
- Informanten har brug for voksne med netværk, erfaring og støtte til netop det, han selv mangler redskaber til – vejledere i 'voksenverdenen'.
- Informanten har jævnlig kontakt med de øvrige udøvere.
- Informanten oplever, at andre, nye udøvere tager ansvar, når han ikke selv har tid, deraf opstår samarbejdskulturen og motivationen dannes indefra – føles ikke som en pligt, men mere som 'turtagning' i et rum med fælles ansvar. Frivilligheden spreder ringe i vandet.

- De andre unge viser anerkendelse gennem deltagelse og handling – bidrager også selv med forskellige elementer.

Foruden pointerne her afspejler dialogen, hvordan fremtidens forening også kan få blik for unges deltagelse og demokratiske involvering i foreningsidrætten ved at have øje for nogle af de kvaliteter, der ligger i at give unge ejerskab til at udvikle, når de oplever et uopfyldt behov. Oftest vil unge være klar over, om de varetager eller ikke varetager frivillige opgaver, men i dette eksempel opfatter vedkommende sig faktisk ikke som frivillig – men som grundlæggende involveret i sin egen foreningsaktivitet.

Opsummerende om unges bud på fremtidens forening

Fleksibilitet og mindre komplicerede beslutningsstrukturer

- Stor fleksibilitet, indflydelse på opgaven og selv lov til at definere
- Åbenhed overfor nye idéer og mere inddragelse (f.eks. lige høre 'hvad mener I om det?')
- Åbenhed overfor, at bestyrelsesarbejde også kan have nye formater (f.eks. mere selvkvørende grupper eller udvalg, som kan løbe med bolden, ikke-stedspecifikke opgaver, der f.eks. kan laves på distance – eller som man løbende kan involvere sig i, når man f.eks. er på efterskole, eller opgaver, der går på tværs af flere foreninger)
- En stille opstart, små konkrete opgaver, evt. i små grupper, og evt. få nogle til at invitere klassen med til den konkrete opgave. Eller tydelige opgaver, som er klart defineret og bringes til unges opmærksomhed.

Støtte fra voksne

- Kurser og uddannelse, f.eks. til bestyrelsesarbejde, samt mere håndholdt, opfølgende støtte, når der er behov
- Involvere familier og benytte de socialiserende elementer
- En forenings 'voksen', der understøtter kendte barrierer.

Fællesskab og socialt liv

- Mange andre engagerede frivillige, der brænder for foreningen
- Som oftest mindst to unge til en opgave for støtte og sparring
- Et godt socialt fællesskab, unge forbilleder i foreningerne. Et sted, hvor man kan dyrke den sport, man interesserer sig for og føler sig tryk og velkommen.

Afrunding

Denne rapport har belyst foreningsidrættens arbejde med involvering af unge fra flere vinkler. Dels et bagtæppe af viden fra udvalgte undersøgelser, dels en screening af og uddybende indsigt i, foreningers arbejde med unge medlemmer, og endelig har undersøgelsen fået tilføjet liv og sjæl gennem interviews med en lang række unge mennesker med deres erfaringer og holdninger til det at involvere sig i foreningsidrætten.

Proaktiv involvering

Som allerede påpeget i vidensafsættet i kapitel 1, bør foreningsbestyrelserne, hvis de ønsker at involvere unge i foreningernes virke i fremtiden, være særdeles opmærksomme på unges oplevelse af tryk og (u)sikkerhed i forhold til at involvere sig. Der er behov for proaktivt at opsøge de unge, invitere dem med, italesætte en tro på, at de kan klare opgaverne og et synligt sted for de unge at kunne henvende sig, hvis de får brug for vejledning og opbakning løbende.

Disse perspektiver er egentlig kun blevet bekræftet i kapitel 3, som viser at få, men dog nogle foreninger formår at arbejde proaktivt med disse elementer, og analysen indikerer dertil, at foreninger, som over tid er lykkedes med et voksende ungemiljø, netop har fokus på disse elementer.

Involvering bør følges op af indflydelse

Perspektiverne bliver dertil i høj grad bekræftet hos de unge selv, som i kapitel 4 beretter om, hvor vigtigt det er at føle sig tryk i opgaverne, at de ved, hvad der forventes af dem, at de har nogle at spejle sig i og sparre med, og at de får et legitimt råderum for involvering. Involvering af unge betyder også, at man som forening kan rumme, at de indimellem har holdninger og ønsker at beslutte noget, der måske er anderledes, end foreningen 'plejer at gøre'.

Involvering af unge betyder dog ikke nødvendigvis, at unge altid skal have det, de peger på, men at de reelt oplever at blive inviteret med i de demokratiske processer og ikke bare bliver 'hørt' for derefter at være udelukket fra det reelle demokratiske og beslutningstagerum. Involvering uden reel indflydelse kan blive opfattet som pseudoinvolvering og dermed som direkte undergravende for unges lyst til, mod på og interesse for at involvere sig.

Er der plads til unges involvering i foreningsidrætten?

Det er i den forbindelse interessant, at et svensk studie finder, at det primært er de mest talentfulde udøvere, som i størst omfang bliver involveret og hørt. Omvendt finder unge, der primært har deres gang i foreningslivet på grund af sociale fællesskaber, i sjældnere grad en naturlig vej til involvering. Det skyldes formentlig, at unge primært bliver involveret som trænere, hvilket kapitel tre belyste gennem yderligere indsigt i udvalgte foreninger.

Spørgsmålet er, om der overhovedet er plads til unges involvering i foreningslivet ud over rollen som træner eller hjælpetræner? Er der en vej til demokratisk reproduktion af alle de

unge, som ikke selv er de største talenter inden for en given sport, gennem det folkeoplysende foreningsarbejde?

Skal man have kompetencer, før man kan udvikle sig som frivillig?

Flere af de unge nævner i kapitel 4, at de oplever at skulle have kompetencer på forhånd, førend de påtager sig frivillige opgaver. Man skal på en måde kunne noget, før man kan lære og udvikle sig i det frivillige arbejde, og man skal kende til foreningsarbejdet, før end man indvilliger i at bidrage. Dertil nævner en ung, at man først forstår glæden ved frivilligt arbejde, når man har prøvet det. Det virker lidt som en paradoksal barrieremæssig spiral, hvis ikke man formår at skabe indsigt, kendskab og dannelse i det at involvere sig i foreningsidrættens demokratiske virke.

Er fremtidens forening også gårsdagens forening?

Undersøgelsen finder, at fremtidens forening på mange måder også er gårsdagens forening. Unge ønsker sig ret beset forening classic, hvor der er plads til alle, hvor man mødes for fællesskabets skyld, hvor der er kort vej fra ide til at kunne 'løbe med bolden', og hvor det ikke nødvendigvis handler om at blive bedre inden for en given sport, men hvor alle hjælper til, når behov for hjælp opstår.

Måske er der ikke så lang vej endda fra nutidens til fremtidens forening for unge. Men for nogle foreninger handler det måske om en genstart og en genfortælling af, hvorfor foreningen overhovedet er til, og hvilken rolle den skal spille for de unge medlemmer i fremtiden.

Litteratur

Bilberg, L., Bjerrum, H. & Toftgård (2023). Lederuddannelse i frivillige foreninger – mellem værdier, identitet og praksis. Videncenter for Folkeoplysning.

Bilberg, L. (2024). Hjem fra efterskole – Hvad så? Foreningstilknytning, frivillighed og idrætsdeltagelse blandt unge, der kommer hjem fra efterskole. Videncenter for Folkeoplysning.

Cammaerts et al. (2016). Youth Participation in Democratic Life Stories of Hope and Disillusion. Palgrave Macmillan. London School of Economics and Political Science UK.

Danmarks Evalueringsinstitut. (2022). Demokratisk selvtillid hos elever i gymnasiet. EVA

Dansk Ungdoms Fællesråd. (2023). Demokratianalysen. DUF.

Deželan, Tomaž. (2023). Young People's participation in European democratic processes: How to improve and facilitate youth involvement. Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs. European Parliament.

Hedenborg, S., & Larneby, M. (2016). Skilda världar - unga i och om framtidens föreningssidrott.

Lindgren, E.-C., Dohlsten, J., & Annerstedt, C. (2016). Individnen i centrum när idrottsföreningar lyckas behålla sina ungdomar. www.rf.se/forskning

Jensen, M., Bjerrum, H. & Thøgersen, M., (2022). Efterskoleholdet 2022. Frivillighed og foreningsengagement blandt unge mellem efterskole og foreningsliv. Videncenter for Folkeoplysning.

Norges Idrettsforbund. (n.d.). Ungdomsloftet. Retrieved April 15, 2024, from <https://www.idrettsforbundet.no/tema/ungdomsidrett/ungdomsloftet/>

Persson, M., Espedalen, L. E., Stefansen, K., & Strandbu, Å. (2020). Opting out of youth sports: how can we understand the social processes involved? *Sport, Education and Society*, 25(7), 842–854.

Redelius, K., & Eliasson, I. (2022). Vår idrott - eller deras? - Unga idrottares perspektiv på delaktighet.

Sørensen, Niels Ulrik; Hansen, Niels-Henrik Møller. (2014). Unges Motivation for Politisk Deltagelse. Center for Ungdomsforskning (Cefu).

Strittmatter, A.-M. (2020). Ung medbestemmelse i norsk idrett.

Strittmatter, A.-M., Bodemar, A., & Børset Solstad, S. (2024). Ungt lederskab i idretten - forskningsrapport om funksjonen til ungdomsutvalg og lederkurs for ungdom 15-19 år.

Ungdomsløftet. (n.d.). Retrieved March 18, 2024, from <https://www.xn--ungdomsløftet-2jb.no/>

VIVE. (2020). Frivillighedsundersøgelsen 2020 - En repræsentativ befolkningsundersøgelse af udviklingen i danskernes frivillige arbejde. VIVE - Viden til Velfærd. Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Bilag 1: Spørgsmål til foreninger

	P1	P2	P3	P4
Er klubben stiftet siden 2014?				x
Er klubben/foreningen udelukkende målrettet børn i alderen 0-12 år (og evt. deres forældre)?			x	
Arbejder klubben/foreningen på at få (flere) medlemmer blandt unge ml. 13-18 år?			x	
Har klubben/foreningen særligt fokus på rekruttering af børn ml. 0-12 år?		x		x
Har klubben/foreningen særligt fokus på rekruttering af unge ml. 13-18 år?	x	x		x
Har klubben/foreningen haft særlige tiltag eller indsatser for at rekruttere unge ml. 13-18 år? Hvis ja, angiv gerne hvad:				x
Har klubben/foreningen et samarbejde med andre klubber, som primært har aktiviteter for børn ml. 0-12 år?	x			
Har klubben/foreningen et samarbejde med en efterskole?	x			
Har klubben/foreningen en strategi for rekruttering af unge mellem 13-18 år?	x	x		
Har klubben/foreningen en udpeget ungeansvarlig i jeres klub/forening?	x	x		
Har klubben/foreningen hold for <u>nybegyndere/uøvede/motionister</u> ml. 13-18 år?	x	x		
Har klubben/foreningen hold for <u>talenter/udøvere på højt nationalt niveau</u> relativt til andre 13-18-årige?	x	x		
Er klubben/foreningen ansvarlig for at afholde sociale arrangementer for <u>børnemedlemmerne</u> ud over det, der foregår i selve træningen?			x	
Er klubben/foreningen ansvarlig for at afholde sociale arrangementer for de <u>unge medlemmer</u> ml. 13-18 år ud over det, der foregår i selve træningen?	x	x		x
Har klubben/foreningen et særligt fokus på/strategi for at sikre gode sociale relationer mellem <u>børnemedlemmerne</u> ?			x	
Har klubben/foreningen et særligt fokus på/strategi for at sikre gode sociale relationer mellem de <u>unge medlemmer</u> ?	x	x		x
Har klubben/foreningen unge ml. 13-18 år repræsenteret i bestyrelsen?	x	x	x	x
Har klubben/foreningen unge ml. 13-18 år repræsenteret i særlige udvalg?	x	x	x	x
Har klubben/foreningen et ungdomsudvalg?	x	x	x	x
Har klubben/foreningen et særligt fokus på/strategi for at involvere unge i beslutninger?	x	x	x	x
Har klubben/foreningen trænere eller hjælpetrænere ml. 13-18 år?	x	x	x	x
Har klubben/foreningen sendt unge ml. 13-18 år på træner-/leder-/dommerkursus eller lignende kursus inden for det seneste år?	x	x	x	x
Har unge medlemmer under 18 år stemmeret til generalforsamlingen?	x	x	x	x
Hvad vil du vurdere, er de primære årsager til, at I ikke har nogen/få medlemmer mellem 13-18 år? (Det kan f.eks. være, I kun har tilbud målrettet yngre børn, at I ikke har trænere til unge, at I ikke har plads/faciliteter til unge, at de unge ikke finder jeres tilbud relevant, at I har vanskeligt ved at konkurrere med andre tilbud eller andre årsager?)			x	
Hvad vil du vurdere, er de primære årsager til, at I har oplevet stor vækst i antal unge medlemmer siden 2014?				x
Har du andre kommentarer til jeres arbejde med unge ml. 13-18 år, er du velkommen til at angive dem her:	x	x	x	x

